

Talsu novada pašvaldības

līdzdalības izvērtējums

Sabiedrībā ar ierobežotu atbildību “Talsu ūdens”

Saturs

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI	4
I. LĪDZDALĪBAS NOVĒRTĒJUMA PAMATOJUMS	5
II VISPĀRĪGĀ INFORMĀCIJA PAR SABIEDRĪBU	7
2.1. Sabiedrības sniegtie pakalpojumi (pamatdarbība, papildus darbība)	9
2.2. Sabiedrības uzņēmējdarbības veidi	10
III. DARBĪBAS EKONOMISKAIS NOVĒRTĒJUMS	11
3.1. Līgumi un deleģējuma līgumi	11
3.2. Sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi	11
3.3. Asenizācijas pakalpojumi	13
3.4. Tarifi	13
3.5. Sniegto pakalpojumu ieņēmumu un izdevumu analīze	14
3.6. Uzņēmuma finanšu analīze	16
3.6.1. Likviditāte	18
3.6.2. Aktivitātes analīze	19
3.6.3. Kapitāla struktūras analīze	20
3.6.4. Ienesīguma (rentabilitātes) analīze	21
IV. TIRGUS NOVĒRTĒJUMS	23
4.1. SIA "Talsu ūdens" pakalpojumi	23
4.1.1. SIA "Talsu ūdens" sniedzamo pakalpojumu īss raksturojums	23
4.1.2. Pakalpojumu sniegšanas teritorija	24
4.1.3. Pakalpojumu raksturojums un turpmākais novērtējums	25
4.1.4. Remontdarbi un būvdarbi	25
4.1.5. Asenizācijas un decentralizēto sistēmu uzskaides pakalpojumi	26
4.1.6. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana	27
4.1.7. Nekustāmā īpašuma noma	27
4.1.8. Citi pakalpojumi	27
4.1.9. Tehnisko shēmu un projektu izstrāde	28
4.2. Citi esošie vai potenciālo tirgus dalībnieki	29
4.2.1. Remontdarbi un būvdarbi	29
4.2.2. Asenizācijas pakalpojumi	29
4.2.3. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana	30
4.2.4. Nekustāmā īpašuma noma	30
4.2.5. Citi pakalpojumi	31
4.2.6. Tehnisko shēmu un būvprojektu izstrāde	31

4.3.	Sabiedrības orientējošā tirgus daļa un ietekme uz tirgu sadalījumā pa pakalpojumu veidiem	32
4.3.1.	Remontdarbi.....	32
4.3.2.	Asenizācijas pakalpojumi.....	33
4.3.3.	Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana.....	33
4.3.4.	Citi pakalpojumi.....	34
4.3.5.	Tehnisko shēmu izstrāde	34
4.4.	Sabiedrības sniegto pakalpojuma pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvars	35
4.4.1.	Remontdarbi.....	35
4.4.2.	Asenizācija	36
4.4.3.	Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana.....	37
4.4.4.	Citi pakalpojumi.....	38
4.4.5.	Tehnisko shēmu izstrāde	38
4.5.	Sabiedrības darbības vertikālā integritāte.....	39
4.6.	Barjeras ienākšanai un darbībai tirgū	40
4.6.1.	Remontdarbi un būvdarbi	40
4.6.2.	Asenizācijas pakalpojumi.....	41
4.6.3.	Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana.....	41
4.6.4.	Citi pakalpojumi.....	42
4.6.5.	Tehnisko shēmu izstrāde	42
4.7.	Sabiedrības piemērotā cenu politika.....	43
4.7.1.	Centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija	43
4.7.2.	Remontdarbi.....	44
4.7.3.	Asenizācijas pakalpojumi.....	44
4.7.4.	Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana.....	44
4.7.5.	Citi pakalpojumi.....	45
4.7.6.	Tehnisko shēmu izstrāde	45
4.8.	Darījumu slēgšanas un finansējuma piesaistes prakse	46
4.8.1.	Finansējuma piesaistes prakse no konkurences nodrošināšanas aspekta.....	46
4.8.2.	Darījumu slēgšanas prakse no konkurences nodrošināšanas aspekta.....	47
4.9.	Investīcijas projektu finansēšanas avotu novērtējums un nākotnes attīstība	48
V.	KOPSAVILKUMS	53
VI.	SABIEDRĪBAS STRATĒGISKIE MĒRĶI	50
6.1.	Vispārējais Stratēģiskais mērķis.....	50
6.2.	Vidēja termiņa stratēģija	51
VII.	REKOMENDĀCIJAS	53

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI

Asenizators – decentralizēto pakalpojumu sniedzējs – sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs vai cits komersants, kas nodrošina notekūdeņu savākšanu no decentralizētajām kanalizācijas sistēmām, to transportēšanu un novadīšanu centralizētajā kanalizācijas sistēmā speciāli izveidotās notekūdeņu pieņemšanas vietās

Sabiedrība – SIA “Talsu ūdens”

Pārvaldības likums – Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums

Pašvaldība – Talsu novada pašvaldība

VPIL – Valsts pārvaldes iekārtas likums

SPRK – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

NAI – notekūdeņu attīrīšanas iekārtas

Noteikumi Nr.11 – Talsu novada domes 26.05.2017. saistošie noteikumu Nr. 11 “Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtība Talsu novadā”

Noteikumi Nr.384 –Ministru kabineta 27.06.2017. noteikumi Nr.384 “Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu

I. LĪDZDALĪBAS NOVĒRTĒJUMA PAMATOJUMS

SIA "Talsu ūdens" 100% kapitāla daļu (11114006 daļas, vienas daļas vērtība 1 *euro*) īpašnieks ir Talsu novada pašvaldība. Saskaņā ar Pārvaldības likuma 1. panta pirmās daļas 2.punktu SIA "Talsu ūdens" ir publiskas personas kapitālsabiedrība un 13.punktu – pašvaldības kapitālsabiedrība, jo visas uzņēmuma kapitāla daļas pieder vienai publiskai personai – Talsu novada pašvaldībai.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 2. pantu šā likuma mērķis ir veicināt publiskai personai piederošu kapitāla daļu un publiskas personas kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību, publiskas personas kapitālsabiedrību racionālu un ekonomiski pamatotu resursu izmantošanu, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, kā arī nodrošināt publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošanu.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 4. panta pirmo daļu publiska persona drīkst iegūt un saglabāt līdzdalību kapitālsabiedrībā atbilstoši VPIL 88. pantam.

Saskaņā ar VPIL 88. panta pirmo, otro un septīto daļu, ciktāl likumā nav noteikts citādi, publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Tiesību norma paredz pienākumu publiskai personai, pārvērtējot līdzdalību, veikt rīcības izvērtējumu, ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt noteiktos mērķus – komercdarbības nosacījumus.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību iepriekš minētajām tiesību normām. Šo prasību nepiemēro, ja likumā ir noteikts, ka attiecīgās kapitālsabiedrības kapitāla daļas vai akcijas nav atsavināmas. Saskaņā ar panta otro daļu lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmēj institūcija. Lēmumā ietver:

- 1) vērtējumu attiecībā uz atbilstību šā likuma 4. panta nosacījumiem;
- 2) vispārējo stratēģisko mērķi.

Sagatavotais izvērtējums (analīze un secinājumi) ir balstīts uz atvasinātas publiskas personas darbību regulējošām tiesību normām, speciālajām tiesību normām, kuras nosaka konkrēto pakalpojumu sniegšanas kārtību, kā arī valsts atbalsta un konkurences noteikumiem attiecībā uz konkrētā tirgus definēšanu, tirgus dalībnieku ietekmi tajā, kā arī novērtējot konkurenci

VPIL 88. panta mērķis ir nodrošināt pastāvīgu, nepārtrauktu un konkrētām prasībām atbilstošu noteiktu pakalpojumu pieejamību sabiedrības interesēs, nepieļaujot ar sabiedrības interesēm nesaderīgu ietekmi uz konkurenci. Secīgi, izvērtējums satur konkurences situācijas novērtējumu, darbības ietekmes uz konkurenci novērtējumu, kā arī ietekmes uz konkurenci un sabiedrības interešu aizsardzības samērīguma izvērtējumu. Līdz ar to valsts atbalsta un konkurences noteikumu piemērošana izvērtējumā izriet no VPIL 88. panta mērķa. Konkurences noteikumu mērķis ir konkurences ierobežošana sabiedrības interesēs, savukārt konkurences politika (valsts atbalsts) ir krīzes pārvaldības instruments. Ietekmes uz konkurenci izvērtējums nepieciešams, lai nodrošinātu, ka iekšējā tirgū netiek izkropļota konkurence.

¹ Informācija: https://www.kp.gov.lv/files/documents/Informat%C4%ABvais%20materi%C4%81ls_Priek%C5%A1noteikumi%20PP%20l%C4%ABdzda%C4%ABbai%20kapit%C4%81lsabiedr%C4%ABb%C4%81%20un%C4%81s%20izv%C4%93rt%C4%93%C5%A1ana.pdf

6

II VISPĀRĪGĀ INFORMĀCIJA PAR SABIEDRĪBU

Kapitālsabiedrība	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Talsu ūdens"
Juridiskais statuss:	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (100% kapitāla daļas pieder Talsu novada pašvaldībai)
Vienotais reģistrācijas numurs:	49003000076
Adrese:	Raiņa iela 17, Talsi, LV-3201
Reģistrācijas datums Uzņēmumu reģistrā:	23.04.1991.
Reģistrācijas datums Komercreģistrā:	22.01.2004.
Darbības zonas	Balgales pagasts – Dursupe (no 2019. gada 1. novembra) Ģibuļu pagasts – Pastende un Spāre Īves pagasts – Tiņģere Ķūļciema pagasts – Ķūļciems (no 2019. gada 1. novembra) Laidzes pagasts – Laidze, Roceži un Sārcene Laucienes pagasts – Lauciene, Pļavas un Šķēde (no 2019. gada 1. novembra) Lībagu pagasts – Dižstende un Mundigciems Lubes pagasts – Anuži Sabiles pilsēta un Abavas pagasts – Gobiņas Stendes pilsēta un Birzmaļi Strazdes pagasts – Strazde un Kāķīši Talsi Valdemārpils un Ārlavas pagasts (Lubezere) Valdgales pagasts – Cīruļi un Pūņas Virbu pagasts – Jaunpagasts, Lēdas, Kalniņi
Būvkomersants Nr.	0822-R

B kategorijas atļaujas	VE13IB0003 – Talsu pilsētas NAI (Pastende); VE15IB0011 – Stendes pilsētas ziemeļu daļas NAI; VE11IB0011 – Stendes pilsētas dienvidu daļas NAI; VE12IB0006 – Mundigciema NAI, Lībagu pagasts; VE12IB0049 – Dižstendes NAI, Lībagu pagasts; VE13IB0026 – Laidzes NAI, Laidzes pagasts; VE15IB0005 – Īves pagasta NAI, Tiņģere; VE12IB0037 – Virbu pagasts (NAI, Jaunpagasts; VE13IB0033 – Strazdes pagasts (NAI, Strazde; VE12IB0012 – Sabiles NAI, Sabiles pilsēta; VE14IB0041 – Priedes NAI, Sabile pilsēta; VE10IB0033 – Valdgailes pagasts, Cīruļu NAI; VE12IB0046 – Valdgailes pagasts, Pūņu NAI; VE12IB0022 – Lubes pagasts, Anužu NAI; VE16IB0002 – Lubezeres pagasts, Lubezeres NAI.
------------------------	--

SIA “Talsu ūdens” reģistrētais un apmaksātais pamatkapitāls ir 11 114 006 **EUR** (vienpadsmit miljoni viens simts četrpadsmit tūkstoši seši *euro*), ko veido 11 114 006 daļas. Vienas daļas vērtība ir 1 (viens) EUR.

SIA “Talsu ūdens” dalībnieks – 100 % kapitāla daļu turētājs ir Talsu novada pašvaldība.

Kopš 2017. gada līdz 2020. gadam (ieskaitot), SIA Talsu ūdens pamatkapitāls ir palielināts, saskaņā ar :

1) Talsu novada domes 2017. gada 13. jūlija lēmumu Nr.276 par SIA “Talsu ūdens” pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 1 938 000 EUR (Lubes pagasta, Valdemārpils un Ārlavas pagasta, Valdgailes pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2017. gada 1. septembrī.

2) Talsu novada domes 2018. gada 15. februāra lēmumu Nr.47 par SIA “Talsu ūdens” pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 368 100 EUR (Īves pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2018. gada 15.martā.

3) Talsu novada domes 2018. gada 13. septembra lēmumu Nr.386 par SIA “Talsu ūdens” pamatkapitāla palielināšanu projekta Nr.5.3.1.0/17/I/018 “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Stendē, II kārtā” īstenošanai ar naudas ieguldījumu – 509 010 EUR. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2018. gada 22. oktobrī.

4) Talsu novada domes 2018. gada 25. oktobra lēmumu Nr.447 par SIA “Talsu ūdens” pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 1 714 600 EUR (Strazdes pagasta, Sabiles pilsētas un Abavas pagasta, Virbu pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi) un 20000 EUR naudas ieguldījums. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2018. gada 16. novembrī.

5) Talsu novada domes 2019. gada 25. aprīļa lēmumu Nr.291 par SIA “Talsu ūdens” pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 133 300 EUR (Laidzes pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi, atlikusī daļa). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2019. gada 29. maijā.

6) Talsu novada domes 2019. gada 27. jūnija lēmumu Nr.445 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar naudas ieguldījumu – 45 000 EUR – ieguldījumi Pastendes NAI avārijas situācijas novēršanai un darbības nodrošināšanai. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2019. gada 12. augustā.

7) Talsu novada domes 2019. gada 17. oktobra lēmumu Nr.598 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 707 320 EUR (Balgales pagasta, Ķūļciema pagasta un Laucienes pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2019.gada 25.novembrī.

8) Talsu novada domes 2020. gada 24.septembra lēmumu Nr.424 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar naudas ieguldījumu 25 000,00 EUR ar mērķi izbūvēt kanalizācijas spiedvadu Fabrikas ielā, Talsos. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2021.gada 22.janvārī.

Pašvaldība ir sniegusi galvojumus Sabiedrības aizņēmumiem no AS "SEB banka" un AS "Vides investīciju fonds".

2.1. Sabiedrības sniegtie pakalpojumi (pamatdarbība, papildu darbība)

Talsu novada pašvaldībai, pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 7. panta otro daļu, 15. panta pirmās daļas 1. punktu, viena no autonomajām funkcijām ir komunālo pakalpojumu – ūdensapgādes, kanalizācijas, notekūdeņu savākšanas, novadīšanas un attīrīšanas organizēšana iedzīvotājiem, neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds. Atbilstoši Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma (spēkā no 2016. gada 1. janvāra) 6. panta pirmajai daļai vietējā pašvaldība organizē ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu savā administratīvajā teritorijā. Pašvaldība daļu no Talsu novada teritorijas ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanu ir nodevusi sabiedrībai.

Sabiedrība kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, pamatojoties uz noslēgto līgumu ar pašvaldību par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, sniedz šādus pakalpojumus:

- dzeramā ūdens ieguve un ražošana atbilstoši dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām;
- dzeramā ūdens piegāde, nodrošinot ūdens spiedienu ūdensvada tīklā ne mazāku par būvnormatīvos paredzēto daudzstāvu dzīvojamai apbūvei;
- no ūdensvada tīkla piegādātā dzeramā ūdens realizācija;
- notekūdeņu savākšana un novadīšana līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām;
- notekūdeņu attīrīšana un novadīšana virszemes ūdensobjektos atbilstoši noteikumiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī;
- kanalizācijas pakalpojumu realizācija;
- ūdensapgādes un kanalizācijas tīkla un infrastruktūras, kas izmantojama sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai, uzturēšana, apkalpošana, atjaunošana un rekonstrukcija;
- Eiropas Savienības fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu projektu īstenošanas rezultātā gūto labumu apsaimniekošana un uzturēšana, tai skaitā tādu

projektu īstenošanas rezultātā gūto labumu apsaimniekošana un uzturēšana, kur projekta īstenoātājs ir cita pašvaldības izveidota iestāde vai kapitālsabiedrība, ja Talsu novada dome nav lēmusi citādāk vai tas nav pretrunā ar projekta īstenošanas nosacījumiem.

2.2. Sabiedrības uzņēmējdarbības veidi

SIA "Talsu ūdens" statūtu redakcija, kas stājas spēkā 2019. gada 21. oktobrī, paredz, ka SIA "Talsu ūdens" komercdarbības veidi ir šādi (pēc NACE 2.red.):

- (1) **36.00 Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde;**
- (2) **37.00 Notekūdeņu savākšana un attīrīšana;**
- (3) **39.0 Sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi;**
- (4) **42.21 Ūdensapgādes sistēmu būvniecība;**
- (5) **41.10 Būvniecības projektu izstrādāšana;**
- (6) **42.91 Hidrotehnisko objektu būvniecība;**
- (7) 43.1 Ēku nojaukšana un būvlaukuma sagatavošana;
- (8) 43.3 Būvdarbu pabeigšana;
- (9) 43.9 Citi specializētie būvdarbi;
- (10) **49.41 Kravu pārvadājumi pa autoceļiem;**
- (11) **49.42 Individuālie kravu pārvadāšanas pakalpojumi;**
- (12) 63.11 Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības;
- (13) 64.9 Citas finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu;
- (15) **68.20 Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana;**
- (16) 69.20 Uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana
- (17) nodokļu jautājumos;
- (18) **71.12 Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas;**
- (19) **71.20 Tehniskā pārbaude un analīze;**
- (20) **74.10 Specializētie projektēšanas darbi;**
- (21) 77.32 Būvniecības mašīnu un iekārtu iznomāšana un ekspluatācijas līzings;
- (22) 77.39 Citur neklasificētu pārējo mašīnu, iekārtu un materiālo līdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings.

III. DARBĪBAS EKONOMISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Ekonomiskā izvērtējuma veikšanai izmantoti sabiedrības sniegtie un publiski pieejamie dati, par kuru patiesumu atbildīga ir Sabiedrība.

3.1. Līgumi un deleģējuma līgumi

Pašvaldība ar sabiedrību 2015.gada 13.februārī noslēdza deleģējuma līgumu (un 2016.gada 1.augusta vienošanos Nr.1) saskaņā ar kuru, pašvaldība uzdod un sabiedrība apņemas izpildīt no likuma "Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktās pašvaldības autonomās kompetences funkcijas: organizēt Talsu novada pašvaldības iedzīvotājiem komunālo pakalpojumu jomā – izrietošus pārvaldes uzdevumus:

- asenizācijas pakalpojuma realizācija;
- virsūdens kanalizācijas sistēmas uzturēšana;
- Eiropas Savienības fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu projektu īstenošanas rezultātā gūto labumu apsaimniekošana un uzturēšana, kur projekta īstenoātājs ir cita pašvaldības izveidota iestāde vai kapitālsabiedrība, ja Talsu novada dome nav lēmusi citādāk, vai tas nav pretrunā ar projekta īstenošanas nosacījumiem.

Savukārt saskaņā ar uzdevumu, kas uzdots Talsu novada domes saistošajos noteikumos Nr.11 "Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaides kārtība Talsu novada pašvaldībā" –Talsu ūdens kopš 2019. gada 21. augusta nodrošina decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra uzturēšanu un aktualizēšanu un decentralizēto kanalizācijas sistēmu uzraudzību un atbilstības kontroli.

3.2. Sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi

Statūtos norādīts, ka Sabiedrības komercdarbība ir notekūdeņu, savākšana un attīrīšana.

Sabiedrība ir reģistrēts ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā 28.10.2014., ar reģ.Nr.U10124.

Saskaņā ar Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma pirmā panta 9. punktu sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi ir pakalpojumi ūdens ieguvē, uzkrāšanā un sagatavošanā lietošanai līdz padevei centralizētajā ūdensvada tīklā, pakalpojumi ūdens piegādē no padeves vietas centralizētajā ūdensvada tīklā līdz piederības robežai, kā arī notekūdeņu savākšanā centralizētajās kanalizācijas sistēmās no piederības robežas un novadīšanā līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, notekūdeņu attīrīšanā un novadīšanā vidē, tai skaitā virszemes ūdensobjektos, izņemot notekūdeņu savākšanu lietotus kanalizācijas sistēmās. Līdz ar to secināms, ka Sabiedrība sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus.

Saskaņā ar Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma pirmā panta 12. punktu ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs ir persona (komersants vai iestāde), kas sniedz

noteikta veida ūdenssaimniecības pakalpojumus pakalpojumu sniegšanas teritorijā. Līdz ar to secināms, ka, tā kā šo pakalpojumu var sniegt Pašvaldība, tā pakalpojuma sniegšanu var deleģēt.

Likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 1. punktā kā viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir noteikta funkcija organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tostarp ūdensapgādi un kanalizāciju. Tāpat arī atbilstoši Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6. panta pirmajai daļai vietējā pašvaldība organizē ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu savā administratīvajā teritorijā.

Atbilstoši likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmajai daļai pienākums nodrošināt ir interpretējams plaši, kā rūpes par šādu uzdevumu izpildi, ne tikai izdodot normatīvos aktus, kas ļauj iedzīvotājiem tiesiski organizēties pašiem, bet arī faktiski nodrošina noteiktu publisko pakalpojumu pieejamību, piemērojot risinājumus vietējām iespējām un vajadzībām un koordinējot faktisku īstenošanu ar kopīgu finanšu vadību un pašvaldībām normatīvajos aktos piešķirtajiem instrumentiem. Var atšķirties veidi, kā tas tiek organizēts, proti, pašvaldība (ievērojot konkrētās nozares normatīvo aktu prasības) var to darīt pati saviem spēkiem, uzdot to pašvaldības komersantiem vai noligt privātpersonu dibinātus komersantus. No likuma katrā ziņā neizriet, ka pašvaldības pienākums šo funkciju ietvaros būtu tikai izdot normatīvos aktus un visu pārējo atstāt pašvaldības iedzīvotāju ziņā.

Tā kā pašvaldībai ir pienākums veidot ūdenssaimniecības sistēmu (tās īpašums), tad tai ir tiesības to apsaimniekot un sniegt ūdenssaimniecības pakalpojumus, izmantojot sev piederošu sistēmu.

Vienlaikus konkurentu ienākšana šādā tirgū nav iespējama no tiesiskā regulējuma viedokļa, jo tā ir pašvaldības autonomā funkcija, kā arī nav lietderīga no infrastruktūras dublēšanās viedokļa. Ir pamats uzskatīt, ka centralizētās ūdensapgādes sistēmas izveide par privātiem līdzekļiem nav iespējama un tādēļ nav apskatāma kā potenciāla alternatīva no konkurences viedokļa.

Sabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un izriet no pašvaldības vispārējiem stratēģiskajiem mērķiem ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojuma nodrošināšanā, kā arī tiek pārvaldīti minēto pakalpojumu sniegšanai nepieciešamie īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pakalpojumi un tirgus nespēj nodrošināt sabiedrības intereses atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas pirmajam, otrajam un trešajam punktam, tādēļ Pašvaldībai ir pamatoti saglabāt līdzdalību Sabiedrībā.

Vienlaikus Sabiedrība, sniedzot ūdenssaimniecības pakalpojumus, atrodas dominējošā stāvoklī. Ņemot vērā riskus, kas izriet no Sabiedrības darbības trūkumiem, veicot finanšu uzskaiti un tās finanšu stāvokļa pārbaudi, pastāv šķērssubsidēšanas risks, kas var tikt kvalificēts kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Vienlaikus pašvaldības autonomā funkcija izveidot ūdenssaimniecības sistēmu ietver arī tiesības sniegt tiešu un netiešu finanšu atbalstu sistēmas izveidē un uzturēšanā tiesību normās noteiktajā kārtībā.

Sabiedrība veic ūdensvada un kanalizācijas pievada izbūvi līdz dzīvojamām mājām saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem. Vienlaikus pakalpojumu sniegšana trešajām personām nav uzskatāma par pamatdarbību, jo tie pamatā tiek sniegti kontekstā pārvaldīšanas pakalpojuma ietvaros. Trešajām personām tie tiek sniegti, izmantojot esošos aktīvus, līdz ar to pakalpojumu sniegšana trešajām personām neietekmē līdzdalības novērtējumu.

3.3. Asenizācijas pakalpojumi

Asenizācijas pakalpojumu sniegšana ir regulētā nozare, to regulē Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums, Ministru kabineta 2017. gada 27. jūnija noteikumi Nr.384 "Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu", kā arī Talsu novada domes 28.03.2019. saistošie noteikumi Nr.11 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novada pašvaldībā”.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.11 6. punktu decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniedzējs ir sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs vai cits komersants, kas nodrošina notekūdeņu savākšanu no decentralizētajām kanalizācijas sistēmām, to transportēšanu un novadīšanu centralizētajā kanalizācijas sistēmā speciāli izveidotās notekūdeņu pieņemšanas vietās (turpmāk – asenizators).

Saskaņā ar Deleģējuma līgumu Sabiedrība veic šādus deleģēšanas pārvaldes uzdevumus:

1. nodrošina ūdensapgādes pakalpojumu sniegšanu ;
2. organizē kanalizācijas pakalpojumu sniegšanu;
3. decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanas prasību ievērošanas kontroli;
4. informācijas sniegšanu decentralizēto kanalizācijas sistēmu īpašniekiem par tajās uzkrāto notekūdeņu un nosēdumu izvešanas kārtību un nepieciešamību uzlabāt decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu saņemšanu apliecināšu dokumentāciju.

Līdz ar to secināms, ka saskaņā ar tiesību normām Sabiedrība ir tiesīga sniegt asenizācijas pakalpojumus, jo tā ir sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs, ja tirgū šo pakalpojumu nesniedz citi komersanti.

Pašvaldībā ir reģistrēti trīs komersanti – SIA "Talsu ūdens", SIA "Janvāri" un SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi", līdz ar to secināms, ka tirgū ir tikai vēl divi neatkarīgi asenizācijas pakalpojumu sniedzēji.

3.4. Tarifi

No 2020. gada 1. marta SIA "Talsu ūdens" lietotājiem par ūdensapgādes pakalpojumiem ir jāmaksā 1,18 EUR/m³ (bez PVN), savukārt par kanalizācijas pakalpojumiem – 1,89 EUR/m³

(bez PVN). Kopējais ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifs veido 3,07 EUR/m³ (bez PVN). Tarifs tiek piemērots visiem SIA "Talsu ūdens" lietotājiem Talsu novadā – Talsos, Stendē, Sabilē, Valdemārpilī un Lībagu, Laidzes, Lubes, Ārlavas, Valdgales, Īves, Abavas, Strazdes, Virbu, Balgales, Ķūļciema, Laucienes un Ģibuļu pagastos.

No 2017. gada 1. jūnija, nodrošinot noteikumu Nr. 11 ieviešanu un veicinot vienotu izpratni par šo Noteikumu 3.4.punkta "Ūdens patēriņa norma komercuzskaitēi" – piemērošanu, ūdens patēriņa uzskaitēi visā SIA "Talsu ūdens" apkalpes zonā tiek piemērots Noteikumu 3.4.punkta 2.pielikumā noteiktās normas, nomainot tās pret līdzšinējām.

Jaunie saistošie noteikumi Nr. 11 paredz tikai divas normas, atkarībā no individuālās dzīvojamās mājas labiekārtojuma pakāpes – vidējā ūdens patēriņa norma vienam iedzīvotājam 90 litri diennaktī/2,74 m³ mēnesī vai 200 litri diennaktī/6,00 m³ mēnesī (*skatīt 1.tabulu*).

1.tabula

Pielikums

Talsu novada domes 16.05.2017.

saistošajiem noteikumiem Nr. 11

Ūdens patēriņa normas iedzīvotājiem, komercuzskaitēi, ja īpašumā nav uzlikts komercuzskaites mēraparāts

Nr.	Dzīvokļa vai individuālās dzīvojamās mājas labiekārtojuma pakāpe	Viena iedzīvotāja ūdens patēriņš diennaktī (vidēji gadā), l/dn
1	Dzīvoklis vai individuālā dzīvojamā māja, kurā ir centralizēta aukstā ūdens apgāde un kanalizācijas notekūdeņu novadīšana ar centralizēto karstā ūdens apgādi vai vietējo karstā ūdens apgādi.	200
2	Dzīvoklis vai individuālā dzīvojamā māja, kurā ir centralizēta aukstā ūdens apgāde, bez centralizētās kanalizācijas notekūdeņu novadīšanas.	90

3.5. Sniegto pakalpojumu ieņēmumu un izdevumu analīze

Grāmatvedības uzskaitē ieņēmumus uzskaita sadalījumā:

6110	Ieņēmumi no telpu nomas
6120	Ieņēmumi no asenizācijas pakalpojumiem
6125	Ieņēmumi no rēķina apkalpošanas pakalpojumiem tiešiem norēķiniem
6141	Ieņēmumi no skaitītāja nolas.pakalpojumiem
6142	Ieņēmumi no ūdensskaitītāju uztādīšanas pakalpojumiem
6143	Ieņēmumi no tehnisko shēmu izstrādes pakalp.
6144	Ieņēmumi no rēķina izsniegšanas pa pastu
6145	Ieņēmumi no zemesgrāmatu izdrukas no Lursoft datu bāzes
6146	Ieņēmumi no ūdensapgādes pieslēgšanas pārādniekiem pēc atslēgšanas
6147	Ieņēmumi no plombēšanas pakalpojumiem
6150	Ieņēmumi no izpildītiem darbiem
6151	Ieņēmumi no kompensāciju rēķiniem

6313	Ieņēmumi no transporta pakalpojumiem
6314	Ieņēmumi no dažādiem sniegtiem pakalpojumiem
6520	Ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas
659KF	Ieņēmumos atzītā nākamo periodu ieņēmumu daļa Projekta ietvaros
659KF2	Ieņēmumos atzītā nākamo periodu ieņēmumu daļa Projekta ietvaros
659Silt	Ieņēmumos atzītā nākamo periodu ieņēmumu daļa SIA Siltumiņš projektam
659StNa	Ieņēmumos atzītā nākamo periodu ieņēmumu daļa SIA Stendes nami projektam
6710	Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi

Grāmatvedības uzskaitē izdevumus uzskaita sadalījumā:

7110	Izejvielu un materiālu iepirkšanas un piegādes izdevumi
	Admin-Izejvielu un materiālu iepirkšanas un piegādes izdevumi
7112	administrācijas telpu uzturēšanai
7121	Izdevumi pašu sniegtiem komercpakalpojumiem
7160	Dabas resursu nodoklis
7161	Valsts nodeva Sab.pakalp.regulatoram
7170	Pakalpojumi no ārienes
7171	Operatīvā līzinga nomas maksa
7172	Pakalpojumi no ārienes pašu sniegtiem komercpakalpojumiem
7173	Pakalpojumi no ārienes – elektroenerģija
7174	Admin-Pakalpojumi no ārienes administratīvās darbības nodrošināšanai
7175	Admin-Operatīvā līzinga nomas maksa administrācijas transportam
7180	Degvielas izdevumi
7181	Rezerves daļas
7182	Riepas
7183	Apkopes un remonta materiāli
7184	Apdrošināšana
7185	Transportlīdzekļu ikgadējā nodeva un tehn.apskate
7210	Strādnieku algas
7220	Pārvaldes personāla un administratīvā personāla algas
7310	Sociālais nodoklis
732	Uzņēmējdarbības riska nodeva
7410	Nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstīšana
7420	Pamatlīdzekļu nolietojums
7420KF	Pamatlīdzekļu Projekta ietvaros nolietojums
7420KF2	Pamatlīdzekļu Projekta II.kārtas ietvaros nolietojums
7420LibPr	Pamatlīdzekļu nolietojums Lībagu pag.Projekta ietvaros
7420StPr	Pamatlīdzekļu nolietojums Stendes projekts
7420StPr2	Pamatlīdzekļu nolietojums Stendes projekts 2
7440	Apgrozāmo līdzekļu vērtības norakstīšana
7442	Admin-Apgrozāmo līdzekļu vērtības norakstīšana administrācijas vajadzībām
7510	Darba aizsardzības izdevumi
7511	Admin-Darba aizsardzības izdevumi administrācijas personālam
7520	Pamatlīdzekļu izslēgšanas izdevumi
7531	Darbinieku veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšana
	Admin-Administrācijas darbinieku veselības un nelaimes gadījumu
7532	apdrošināšana
7540	Strādnieku vervēšanas un apmācības izdevumi
7541	Admin-Administrācijas personāla vervēšanas un apmācības izdevumi
7550	Pārējie saimnieciskās darbības izdevumi

7551	Nekustamā īpašuma nodoklis
7552	Admin-Pārējie saimnieciskās darbības izdevumi administrācijas vajadzībām
7558	Admin-Aprēķinātais UVTN
7559	Admin-PVN neatsk.priekšnodoklis-50% no 01.01.2016.
7590	Komunālie izdevumi-elekt.,atkr.u.tml.
7591	Izdevumi-kompensāciju ieņēmumiem
7592	Admin-Komunālie izdevumi-elekt.,atkr.u.tml.administrācijas vajadzībām
7660	Reklāmas izdevumi
7690	Ar Pamatlīdzekļu pārd.saist.izdevumi
7710	Sakaru izdevumi
7711	Admin-Sakaru izdevumi administrācijas vajadzībām
7720	Kantora (biroja) izdevumi
7721	Admin-Kantora (biroja) izdevumi administrācijas vajadzībām
7730	Juristu pakalpojumu apmaksa
7740	Gada pārskata un revīzijas izdevumi
7750	Naudas apgrozījuma blakus izdevumi
7760	Admin-Degvielas izdevumi admin.transportam
7762	Admin-Riepas,apkopes un remonta materiāli administrācijas transportam
7763	Apdrošināšana admin.transportam
7764	Adm.transporta līdzekļu ikgadējā nodeva un TA maksājumi
7770	Citi vadīšanas un administrācijas izdevumi
7771	Personāla ilgtspējas izmaksas
7780	Reprezentācijas izdevumi(60% ar 01.01.2010.iesk.PVN)
7781	40% reprezentācijas izdevumiem
7790	Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi
8190	Citi ieņēmumi
8191	Saņemtās apdrošināšanas atlīdzības
8194	Ieņēmumi ūdenssaimniecību pārņemšanas rezultātā
8220-001	Samaksātie kredīt%-Līgums Nr.TA09059
8220-002	Samaksātie kredīt%-Līgums Nr.TA12175
8220-003	Samaksātie kred%-līg.Nr.TA12139,(Stendes nami)
8220-004	Samaksātie kred%-līg.Nr.TA12160(Siltumiņš)
8220-005	Samaksātie kred%-līg.Nr.2019005968
8221FinLīz	Samaksātie % finanšu līzingam
8221KF2	Samaksātie % par aizdevumu Vides inv.fondam Projekta II k.
8222	Uzkrātie aizņēmuma %
8293	Zaudējumi no norakstītiem bezcerīgiem parādiem

Grāmatvedības uzskaites kontiem detalizēti tiek lietoti papildu subkonti, kas ļauj sadalīt ieņēmumus un izmaksas – par ūdens ražošanu, ūdens piegādi, notekūdeņu attīrīšanu, notekūdeņu novadīšanu un asenizāciju. Sabiedrības grāmatvedības uzskaitē nenodrošināt katra pakalpojuma veida ieņēmumu un izdevumu uzskaiti, izdalot atsevišķi pa pakalpojumu veidiem.

3.6. Uzņēmuma finanšu analīze

SIA "Talsu ūdens" balance par 2016., 2017., 2018., 2019., 2020.gadu.

AKTĪVS	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI	16 025 562	17 911 648	19 914 980	20791697	20130825
I Nemateriālie ieguldījumi	7 656	8 433	5 303	2930	2660
II Pamatlīdzekļi	16 017 906	17 903 215	19 909 677	2079197	20128166
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI	388 239	359 122	685 071	203095	413631
I Krājumi	3 957	8 207	7 906	7614	7838
II Debitori	132 591	125 605	166 665	135039	190302
III Naudas līdzekļi	251 691	225 310	510 500	60442	215491
AKTĪVS KOPĀ	16 413 801	18 270 770	20 600 051	20994792	20544457
PASĪVS	2016 .	2017 .	2018 .	2019.	2020. operatīvie dati
1. PAŠU KAPITĀLS	4 426 735	6 246 809	8 679 083	9141991	9043788
1.Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	5 653 676	7 591 676	10 203 386	11089006	11089006
2. Nesadalītā peļņa:	- 1 226 941	- 1 344 867	- 1 524 303	-1947015	-2045218
2. UZKRĀJUMI	34 027	20 723	12 109	-	
3. KREDITORI	11 953 039	12 003 238	11 908 859	11852801	11500669
I Ilgtermiņa kreditori	11 487 831	11 508 906	11 335 868	11263863	10928962
<i>t.sk. ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi</i>	<i>9432998</i>	<i>9205196</i>	<i>9328732</i>	<i>9269672</i>	<i>9151043</i>
II Īstermiņa kreditori	465 208	494 332	572 991	588938	571707
<i>t.sk. Nākamo periodu ieņēmumi</i>	<i>9 660 802</i>	<i>9 284 928</i>	<i>9 328 732</i>	<i>9497474</i>	<i>9378845</i>
<i>t.sk. Īstermiņa nākamo periodu ieņēmumi</i>	<i>227804</i>	<i>227803</i>	<i>227802</i>	<i>227802</i>	<i>227802</i>
PASĪVS KOPĀ	16 413 801	18 270 770	20 600 051	20994792	20544457

Peļņas un zaudējumu aprēķins 2016. -2020.gads.

Rādītāja nosaukums	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Neto apgrozījums	1077608	1134258	1249523	1225291	1696614
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-984573	-1185896	-1371026	-1514102	-1659849
Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	93035	-51638	-121503	-288811	36765
Pārdošanas izmaksas	-47022	-50975	-43949	-83944	-64428
Administrācijas izmaksas	-208002	-230494	-248869	-278257	-261099
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	248957	263751	272800	264116	228294

Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-43529	-10130	-1634	-461	-204
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	-42929	-38439	-36281	-35355	-37532
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	510	-117925	-179436	-422712	-98203
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	510	-117925	-179436	-422712	-98203

3.6.1. Likviditāte

Likviditātes analīze atspoguļo uzņēmuma īstermiņa finansiālos rādītājus un likviditāti. Tā sniedz priekšstatu par to, vai uzņēmums ir spējīgs tikt galā ar savām īstermiņa saistībām, kā arī ar īstermiņa finansiālajiem riskiem, ja tādi rodas.

Rādītāja nosaukums Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients Apgrozāmie līdzekļi/ īstermiņa parādi	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	0,8346	0,7265	1,1956	0,3449	0,7235
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>1,0266</i>	<i>0,8717</i>	<i>0,9045</i>	<i>0,904</i>	<i>x</i>

Ja koeficients ir virs viens, uzņēmuma nevajadzētu būt problēmām ar savu īstermiņa saistību kārtošānu. Ja koeficients samazinās zem viens, parādās risks, ka uzņēmuma varētu rasties problēmas īstermiņa saistību maksājumos.

Rādītāja nosaukums Precīzais apgrozāmo līdzekļu koeficients (Apgrozāmie līdzekļi – krājumi)/īstermiņa parādi	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	0,826	0,7099	1,1818	0,3319	0,7098
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>0,7857</i>	<i>0,7567</i>	<i>0,6437</i>	<i>0,7376</i>	<i>x</i>

Ar šī koeficienta palīdzību tiek veikta daudz stingrāka īstermiņa likviditātes pārbaude, jo tas izslēdz krājumus, kurus ne vienmēr var viegli pārvērst naudas līdzekļos. Pēc šiem datiem redzams, ka daudz uzņēmuma līdzekļu netiek ieguldīts krājumos.

Rādītāja nosaukums Brīvie apgrozāmie līdzekļi Apgrozāmie līdzekļi – īstermiņa saistības	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	-76969	-135210	112080	-385843	-158076
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>270,50</i>	<i>-121,50</i>	<i>0,00</i>	<i>61,5</i>	<i>x</i>

Jāņem vērā, ka brīvie apgrozāmie līdzekļi parasti ir proporcionāli realizācijas apjomiem. Ja tiek plānots realizācijas apjoma pieaugums, būs nepieciešami arī lielāki brīvie apgrozāmie līdzekļi, lai finansētu

realizācijas izmaksas. Šim rādītājam jābūt sabalansētam, jo negatīvu efektu var radīt gan pārmērīgi liels brīvo apgrozāmo līdzekļu apjoms, gan to trūkums. Pārāk mazs brīvo apgrozāmo līdzekļu apjoms var liecināt par uzņēmuma nespēju kārtot īstermiņa saistības, bet pārāk liels par neefektīvu resursu izmantošanu. Šeit jāņem vērā, ka uzņēmumam ir realizēti ES projekti un ir aizņēmumi no kredītiestādēm, un īstermiņu saistību apmērā ir iekļauti arī Nākamo periodu ieņēmumi (ES līdzfinansējuma daļa).

3.6.2. Aktivitātes analīze

Aktivitātes koeficienti norāda uz to, cik efektīvi uzņēmums izmanto tam esošos resursus. Ja, uzņēmumam ir pārāk daudz aktīvu, tad ieguldījumi tajos var būt nelietderīgi. Ja pietrūkst aktīvu, tad var būt, ka uzņēmums nedarbojas pietiekami efektīvi.

Rādītāja nosaukums	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums Neto apgrozījums/ Debitori kopā					
Sabiedrībā	8,1273	9,0304	7,4972	9,0736	8,9154
Vidēji mediāna nozarē	5,7642	6,2439	6,6988	7,638	x

Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījuma koeficients parāda, cik reizes gada laikā debitoru parādi tiek pārvērsti par naudas līdzekļiem. Nav iespējams noteikt optimālu šī rādītāja lielumu, jo tas ļoti lielā mērā ir atkarīgs no nozares, kurā uzņēmums strādā.

Rādītāja nosaukums	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Vidējais iekasēšanas periods Debitori/ Neto apgrozījums *365					
Sabiedrībā	44,9103	40,4192	48,6848	40,2266	40,9405
Vidēji mediāna nozarē	270,50	-121,50	0,00	61,5	x

Šis rādītājs parāda laiku, kas nepieciešams apmaksas saņemšanai no preces vai pakalpojumu pārdošanas brīža. Tas nosaka vai uzņēmumam ir pietiekami labi izstrādātas iekasēšanas procedūras, kā arī vai klienti neaiztur maksājumus. Arī šis rādītājs ļoti lielā mērā ir atkarīgs no nozares kurā uzņēmums strādā.

Rādītāja nosaukums	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Apgrozāmo līdzekļu kustība Neto apgrozījums/Apgrozāmie līdzekļi					
Sabiedrībā	2,7756	3,1584	1,8239	6,0331	4,1018
Vidēji mediāna nozarē	2,4159	2,7612	2,774	2,7384	x

Augsts koeficients norāda, ka uzņēmumam ir nepietiekams apgrozāmo līdzekļu daudzums, turpretī zems koeficients var norādīt uz esošo apgrozāmo līdzekļu neefektīvu izmantošanu.

Rādītāja nosaukums Kopējo aktīvu apgrozījums Neto apgrozījums/ Kopējie aktīvi	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	0,0657	0,0621	0,0607	0,0584	0,0826
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>0,3345</i>	<i>0,5175</i>	<i>0,5277</i>	<i>0,5438</i>	<i>x</i>

Pārāk zems koeficients parāda, ka investīcijas uzņēmumā ūdensvadu un kanalizāciju tīklu sakārtošanai ir bijušas ļoti lielas. Ļoti augsts aktīvu apgrozījuma koeficients var norādīt arī uz to, ka uzņēmumam ir jāiegulda papildu līdzekļi aktīvos, lai izturētu konkurenci. Svarīgi ir pievērst uzmanību šī rādītāja dinamikai, lai gan koeficienta vērtību būtiski var ietekmēt aktīvu apjoma izmaiņa. Šai izmaiņai vajadzētu pievērst īpašu uzmanību pirms izdarīt secinājumus par uzņēmuma darbības uzlabošanas vai pasliktināšanos.

3.6.3. Kapitāla struktūras analīze

Šie koeficienti apskata uzņēmuma kapitāla struktūru un parāda, cik lielas papildu saistības uzņēmums ir spējīgs uzņemt. Pārmērīgs parāds var izraisīt bankrotu un nespēju iegūt nepieciešamos līdzekļus kritiskās situācijās.

Rādītāja nosaukums Finanšu līdzsvara koeficients Kopējie aktīvi/ Pašu kapitāls	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	3,7079	2,9248	2,3735	2,2965	2,2717
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>1,8557</i>	<i>1,7307</i>	<i>1,6462</i>	<i>1,3139</i>	<i>x</i>

Finanšu līdzsvara koeficients parāda uzņēmumu īpašnieku ieguldītas naudas īpatsvaru uzņēmuma aktīvos. Jo lielāks pašu kapitāla īpatsvars, jo stabilāka ir uzņēmuma finanšu struktūra, attiecīgi kreditori labprātāk kreditē uzņēmumu un paveras iespēja piekļūt lētākiem un lielākiem finanšu resursiem. Pārāk augsts rādītājs norāda, ka uzņēmumam ir jāsamazina parādu apjoms. Zems koeficients liecina par to, ka uzņēmumam nepieciešami papildus līdzekļi, lai uzlabotu savu ienesīgumu.

Rādītāja nosaukums Parāds pret pašu kapitālu Kreditori/ Pašu kapitāls	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	2,7002	1,9215	1,3721	1,2965	1,2717
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>0,8557</i>	<i>0,6867</i>	<i>0,6271</i>	<i>0,3139</i>	<i>x</i>

Parāds pret pašu kapitālu raksturo, cik lielā mērā uzņēmums ir atkarīgs no aizņemtā kapitāla. Augsts rādītājs nozīmē, ka uzņēmums daudz izmanto aizņemto kapitālu, kas uzņēmumam rada papildu izmaksas procentu maksājuma veidā. Rādītāja novērtēšanai jāvērtē arī vidējais rādītājs nozarē, kā arī rādītāja dinamika. Ja rādītājam ir tendence pieaugt, tas norāda uz arvien pieaugošu uzņēmuma atkarību no aizņemtā kapitāla. Procentu maksājumi par aizņemto kapitālu ir nemainīgi, neatkarīgi no realizācijas apjoma, līdz ar to var ievērojami ietekmēt uzņēmuma stabilitāti mainoties realizācijas apjomam. Pārāk zems koeficients var liecināt par to ka uzņēmumam nepieciešams piesaistīt papildu finanšu resursus, lai uzlabotu savu ienesīgumu.

Rādītāja nosaukums Ilgtermiņa aktīvi pret Pašu kapitālu Ilgtermiņa ieguldījumi/ Pašu kapitāls	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	3,6202	2,8673	2,2946	2,2743	2,2259
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>0,6883</i>	<i>0,4062</i>	<i>0,333</i>	<i>0,2397</i>	<i>x</i>

Trīs tā saucamie bilances zelta likumi izsaka uzņēmuma ieguldījumu finansēšanas noteikumus. Pirmais likums paredz, ka ilgtermiņa ieguldījumus jāfinansē no pašu kapitāla. Tā kā pašu kapitāls ir uzņēmuma rīcībā uz neierobežotu laiku, tāpēc ar to ir jāfinansē ar ilgtermiņa ieguldījumiem. Ja pašu kapitāls ir mazāks nekā ilgtermiņa ieguldījumu summa, tas nozīmē, ka pašu kapitāls nesedz visus ilgtermiņa ieguldījumus. Tas liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu. Bet, ja pašu kapitālu lieto apgrozāmo līdzekļu finansēšanai, to uzskata par neracionālu pašu kapitāla izmantošanu. Otrais likums nosaka, ka ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām. Tā kā ilgtermiņa saistības ir jādzēš pēc viena gada un ilgāk, tāpēc tās var izmantot ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanai. Ja ilgtermiņa rīcībā esošais kapitāls ievērojami pārsniedz ilgtermiņa ieguldījumus, tad uzņēmumam ir iespējas lielu daļu apgrozāmo līdzekļu segt ar ilgtermiņa lietošanā saņemto kapitālu. Bet lietderīgāk būtu palielināt ilgtermiņa ieguldījumus. Trešais likums attiecas uz apgrozāmo līdzekļu finansēšanu.

3.6.4. Ienesīguma (rentabilitātes) analīze

Ienesīguma koeficienti analizē vadības lēmumu efektivitāti finanšu uzdevumu pildīšanai. Šie koeficienti norāda apgrozāmo līdzekļu, ilgtermiņa ieguldījumu un kreditoru administrēšanas ietekmi uz uzņēmuma darbību. Visumā, jo augstāks koeficients, jo labāk.

Rādītāja nosaukums Bruto peļņas robeža Bruto peļņa vai zaudējumi/Neto apgrozījums *100	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	8,6335	-4,5526	-9,7240	-23,5708	2,1670
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>7,3168</i>	<i>5,4298</i>	<i>7,2391</i>	<i>9,2398</i>	<i>x</i>

Bruto peļņas robeža (apgrozījuma rentabilitāte) parāda uzņēmuma darbības efektivitāti, cik ražoto preču vai sniegto pakalpojumu cenas ir atbilstošas tirgus stāvoklim, kā arī to vai ražošanas izmaksas ir nozarei atbilstošā līmenī. Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji dod iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Bruto peļņas koeficients parāda pārdošanas apjomu un tiešo izmaksu attiecību, cik lielu peļņu dod katrs, produkciju realizējot iegūtais eiro pēc apgrozījuma izmaksu segšanas.

Rādītāja nosaukums Kapitāla atdeve Pārskata perioda peļņa/ Pašu kapitāls *100	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	0,0115	-1,8878	-2,0675	-4,6239	-1,0859
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>-0,9362</i>	<i>-1,3227</i>	<i>-1,5268</i>	<i>-0,8884</i>	<i>x</i>

Pašu kapitāla rentabilitāte (kapitāla atdeve) parāda, cik efektīvi tiek izmantots tas kapitāls, ko ir investējuši uzņēmumā īpašnieki. No ieguldītāja viedokļa šis ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, jo parāda cik potenciālais investors nopelnīs no katra sava ieguldītā eiro. Šis rādītājs bieži vien tiek salīdzināts ar banku depozītu ienesīgumu.

Rādītāja nosaukums Aktīvu atdeve Pārskata perioda peļņa/Aktīvi *100	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	0,0031	-0,6454	-0,8710	-2,0134	-0,4780
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>0,00</i>	<i>-0,2821</i>	<i>-0,1032</i>	<i>0,0921</i>	<i>x</i>

Aktīvu rentabilitāte ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, kas parāda uzņēmuma konkurētspēju. Šis rādītājs ievērojami svārstās atkarībā no nozares, tāpēc ir svarīgi salīdzināt uzņēmuma rādītāju ar vidējiem rādītājiem. Ja rādītājs ir augstāks par nozares vidējo rādītāju, tas var liecināt par stipru uzņēmuma konkurētspēju.

Rādītāja nosaukums Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve Pārskata perioda peļņa/ Ilgtermiņa ieguldījumi *100	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. operatīvie dati
Sabiedrībā	0,0032	-0,6584	-0,9010	-2,0331	-0,4878
<i>Vidēji mediāna nozarē</i>	<i>0,2079</i>	<i>-0,0076</i>	<i>-0,1577</i>	<i>0,0783</i>	<i>x</i>

Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve parāda ienesīgumu atkarībā no uzņēmuma ieguldījumiem ilgtermiņa aktīvos. Ja uzņēmums maz investē līdzekļus attīstībā, tas var novest pie konkurētspējas samazināšanās nākotnē. Svarīgi pievērst uzmanību rādītāja dinamikai, kā arī salīdzināt to ar vidējiem rādītājiem, lai noteiktu optimālo rādītāju

IV. TIRGUS NOVĒRTĒJUMS

4.1. SIA "Talsu ūdens" pakalpojumi

4.1.1. SIA "Talsu ūdens" sniedzamo pakalpojumu īss raksturojums

Sabiedrības statūti atspoguļo visas tās teorētiskās darbības, kuras tā varētu veikt, lai nodrošinātu sabiedrības darbību. Faktiski gan sniedzamo pakalpojumu klāsts ir ievērojami šaurāks. Iespējams, ka būtu jāapsver šī darbības veidu saraksta saīsināšana, atstājot tikai tos darbības veidus, kas tiešām attiecas uz Sabiedrību. Iespējamie saglabājamie darbības veidi iepriekš minētajā sarakstā ir tonēti tumšāki. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums, ka SIA "Talsu ūdens" pārtrauc noteiktu pakalpojumu sniegšanu (piemēram, transporta pakalpojumi), tad darbības veidu saraksts ir atbilstoši korigējams.

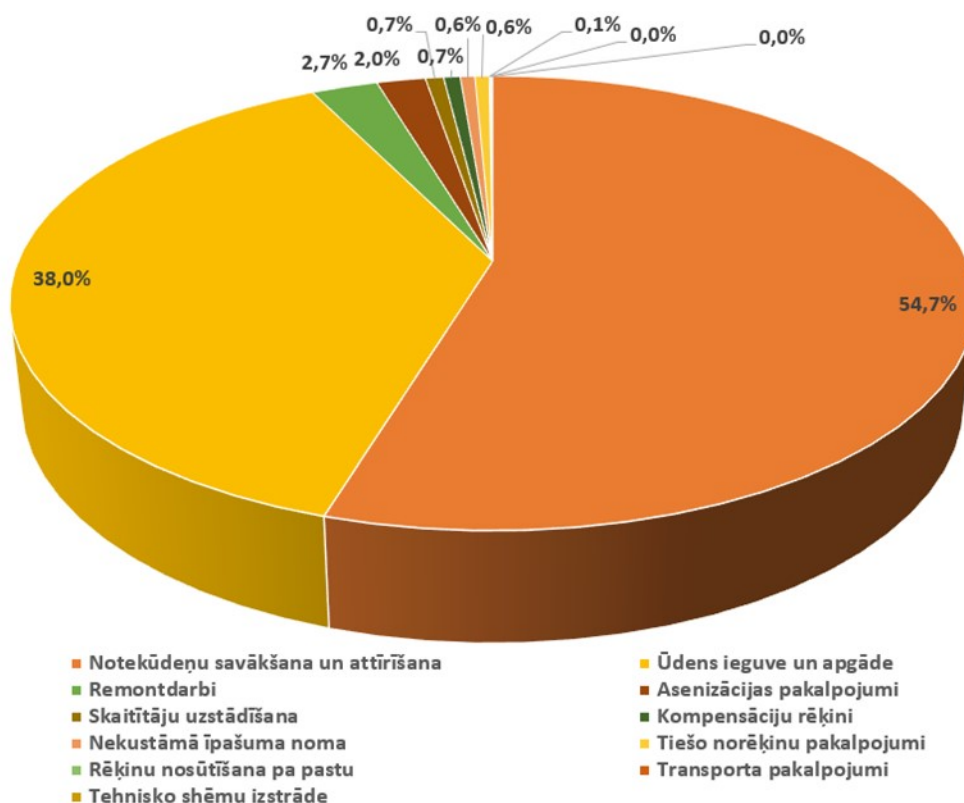
Attēls Nr.1 atspoguļo SIA "Talsu ūdens" sniegto pakalpojumu klāstu un to procentuālo sadalījumu (2020. gada neauditētie rezultāti). Saskaņā ar ilustrācijā sniegto informāciju 92,7% (aprēķinā nav iekļauti pārējie nemateriālie ieņēmumi, kas rodas dēļ ES līdzfinansējuma pakāpeniskas amortizācijas) no ieņēmumiem sastāda centralizēto ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumu nodrošināšanas, bet vēl 0,7% no ieņēmumiem sastāda pakalpojumi, kas ir neatraujami saistīti ar centralizēto pakalpojumu nodrošināšanu (tiešo norēķinu pakalpojumi un rēķinu nosūtīšana pa pastu³).

Tādējādi tikai 6,6% no kopējiem SIA "Talsu ūdens" ieņēmumiem ir radušies jomās, kur darbojas vai varētu (t.sk. vismaz teorētiski varētu) darboties arī citi komersanti.

Attēls.Nr.1

SIA "Talsu ūdens" ieņēmumu struktūra 2020. gadā

³ Rēķinu sūtīšana pa pastu nav apzināta ieņēmumu ģenerēšana. Tas ir rīks kā pēc iespējas samazināt to klientu skaitu, kas rēķinus saņem papīra formātā, tādējādi, samazinot gan administratīvo slogu, gan arī citu resursu patēriņu.

Datu avots: SIA "Talsu ūdens"

4.1.2. Pakalpojumu sniegšanas teritorija

Saskaņā ar deleģēšanas līgumu, kas 2015. gada 13. februārī ir noslēgts starp SIA "Talsu ūdens" un Talsu novada domi, SIA "Talsu ūdens" nodrošina pakalpojumu sniegšanu visā Talsu novadā.

Centralizētie ūdenssaimniecības pakalpojumi tiek sniegti virknē apdzīvotās vietās Talsu novadā, kuras ir identificētas attēlā Nr.2. Pakalpojumu sniegšanas teritorija nākotnē varētu nedaudz paplašināties, ja pašvaldība SIA "Talsu ūdens" nodos nelielas centralizētas sistēmas:

- (1) Vandzenes ciema ziemeļu daļā;
- (2) Laidzes pagastā pie Laidzes skolas un Stūrīšu ciemā.

Nav paredzams, ka tuvākajā laikā varētu tikt izbūvētas citas sistēmas, līdz ar to papildu sistēmu ietekme uz SIA "Talsu ūdens" darbību būs pavisam neliela.

Attēls Nr.2

SIA "Talsu ūdens" centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sniegšanas vietas Talsu novadā

Datu avots: SIA "Talsu ūdens"

4.1.3. Pakalpojumu raksturojums un turpmākais novērtējums

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta 2. daļu SIA "Talsu ūdens" ir uzskatāma par kapitālsabiedrību, kas ir stratēģiski svarīga pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai. Iepriekš likumā (versija, kas bija spēkā līdz 31.12.2015.) tika definēts, ka publiska persona (Talsu novada dome) komercdarbību var veikt nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols, tādējādi nodrošinot sabiedrībai attiecīgā pakalpojuma pieejamību.

SIA "Talsu ūdens" sniegto centralizētie ūdenssaimniecības pakalpojumi ir dabiskais monopols un šajā nozarē konkurence, neatkarīgi no pakalpojumu sniedzēja veida un juridiskā statusa, nav iespējama.

Ņemot vērā augstāk minētos apsvērumus, SIA "Talsu ūdens" darbības veidi 36.00 "Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde" un 37.00 "Notekūdeņu savākšana un attīrīšana" šajā izvērtējumā turpmāk vairs netiek analizēti no konkurences perspektīvas viedokļa.

Turpmākais SIA "Talsu ūdens" ietekmes novērtējums uz pārējo tirgu tiek skatīts caur šādu pakalpojumu grupu prizmu:

- (1) Remontdarbi un būvdarbi;
- (2) Asenizācijas un decentralizēto sistēmu uzturēšanas pakalpojumi;
- (3) Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana;
- (4) Nekustamā īpašuma noma;
- (5) Citi (t.sk. transporta) pakalpojumi;
- (6) Tehnisko shēmu un projektu izstrāde.

4.1.4. Remontdarbi un būvdarbi

2020. gadā šo pakalpojumu ietvaros SIA "Talsu ūdens" ir sniegusi šādus pakalpojumus:

- (1) Talsu un Stendes pilsētu lietuss notekūdens tīklu apkalpošana (skalošana) –34600 EUR;

- (2) Vietējo notekūdeņu attīrīšanas ietaišu (NAI) apkope Laidzes pamatskolā, Vandzenes ciemā un Laucienes sociālās aprūpes centrā – 9500 EUR;
- (3) Dažādi ūdens un kanalizācijas tīklu remonts un pieslēgumu izveide klientu īpašumos – 5100 EUR.

(1) un (2) punktos minētie pakalpojumi ir sniegti Talsu novada pašvaldībai, bet (3) punktā norādītie pakalpojumi – Talsu novada iedzīvotājiem.

(1) punkta ietvaros SIA “Talsu ūdens” nodrošina arī kopējās kompetences uzturēšanu par lietotā ūdens sistēmu esošo stāvokli un nepieciešamajiem uzlabojumiem tās attīstībā.

4.1.5. Asenizācijas un decentralizēto sistēmu uzskaides pakalpojumi

SIA “Talsu ūdens” sniedz asenizācijas pakalpojumus, klientu uzdevumā izvedot nosēdbedru, septiķu un mazo bioloģisko attīrīšanas iekārtu saturu turpmākai attīrīšanai uz SIA “Talsu ūdens” NAI Pastendē, Ģibuļu pagastā.

SIA “Talsu ūdens” rīcībā ir 2 atbilstoši aprīkotas kravas automašīnas (iegādātas 2017. gadā un 2021. gadā) ar attiecīgi 3,2m³ un 8m³ notekūdeņu tilpnēm. Būtisku daļu no darba laika automašīnas tiek izmantotas arī skalojot kanalizācijas tīklus, tādējādi, nodrošinot centralizētās notekūdeņu savākšanas sistēmas darbību. Pēc 8m³ automašīnas darba uzsākšanas 2021. gada martā, tiek plānots, ka automašīna ar 3,2m³ cisternu tiks pamatā izmantota asenizācijas pakalpojumu sniegšanai.

Kopumā asenizācijas procesos savākti un/vai pieņemti Pastendes NAI notekūdeņi 4,34 tūkst. m³ apmērā un ārpus Talsu pilsētas šo notekūdeņu savākšanas nolūkā ar automašīnu SIA “Talsu ūdens” transports kopumā ir veicis 649 km. Kopējie asenizācijas pakalpojuma ieņēmumi (ieskaitot papildu maksu par attālumu) ir sasnieguši 41200 EUR.

Balsoties uz savstarpējo līgumu starp SIA “Talsu ūdens” un Talsu novada pašvaldību, SIA “Talsu ūdens” nodrošina arī decentralizēto kanalizācijas sistēmu uzskaides Talsu novadā. Par šo pienākumu izpildi SIA “Talsu ūdens” 2019. gada oktobrī saņēma finansējumu no pašvaldības 15 091 EUR apmērā šīs funkcijas darbības nodrošināšanai 17 mēnešu ilgumā.

Kaut gan saskaņā ar noteikumu Nr.384 11.punktu Pašvaldībai ir piešķirta rīcības brīvība – pašai organizēt decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidi un uzturēšanu par pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajām decentralizēto kanalizācijas sistēmu vai slēgt līgumu par šāda reģistra izveidi un uzturēšanu ar sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju, Sabiedrībai vienlaikus esot decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra uzturētājai un arī asenizācijas pakalpojumu sniedzējai, tās rīcībā nonāk informācija, kas SIA “Talsu ūdens” var sniegt priekšrocības attiecībā pret citiem asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī Sabiedrība var kontrolēt citu tirgus dalībnieku (savu konkurentu) veiktās darbības.

Tas norāda uz to, ka pastāvīgi būtu jāvērtē arī turpmāk iespējama konkurences neitralitātes risku pastāvēšana saistībā ar SIA “Talsu ūdens” deleģēto decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidi un uzturēšanu, vienlaikus arī pašai Sabiedrībai sniedzot asenizācijas pakalpojumus. Attiecīgi, lai novērstu iespējamus konkurences neitralitātes riskus, decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveide un uzturēšana primāri tomēr būtu jāveic

pašai pašvaldībai, savukārt deleģēt pienākumu par šā reģistra izveidi un uzturēšanu pašvaldībai būtu ieteicams tikai tādai personai, kura vienlaikus nav asenizācijas pakalpojumu sniedzējs.

Nemot vērā šī pakalpojuma specifiku (pašvaldības funkcija, kas ir deleģēta SIA "Talsu ūdens") un reģistra izveidei nepieciešamās kompetences, būtu nelietderīgi patlaban apsvērt šī pakalpojuma iepirkšanu brīvā tirgū. Šī iemesla dēļ šis pakalpojums turpmāk izvērtējumā vairs netiek skatīts.

4.1.6. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana

SIA "Talsu ūdens" nodrošina ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšanu un nomaiņu:

- (1) Daudzdzīvokļu ēkām, mazstāvu apbūves ēkām un komercobjektu ievadiem ēkās;
- (2) Daudzdzīvokļu ēku dzīvokļos.

Kopumā 2020. gadā ir uzstādīti vai nomainīti 858 ūdens patēriņa mērītāji (t.sk. gan dzīvokļos (tie pieder lietotājam), gan tie, kas ir uzstādīti uz ēku ievadiem (pieder SIA "Talsu ūdens")), un kopējie ieņēmumi no šiem pakalpojumiem ir sasnieguši 12200 EUR .

4.1.7. Nekustāmā īpašuma noma

SIA "Talsu ūdens" veic ūdenstorņu iznomāšanu (Laidzē, Dižstendē un Pūņās) dažādu datu pārraides pakalpojumu sniedzēju vajadzībām. Šādi torņi ir pieejami ikvienam datu pārraides pakalpojumu sniedzējiem bez jebkādiem ierobežojumiem.

SIA "Talsu ūdens" iznomā SIA "Talsu namsaimnieks" daļu no SIA "Talsu ūdens" piederošas automašīnu garāžas.

Kopumā SIA "Talsu ūdens" ieņēmumi no nekustāmā īpašuma nomas 2020. gadā ir sasnieguši 8,5 tūkst. EUR. Papildus SIA "Talsu ūdens" šajā pakalpojumu sektorā ir saņēmusi ieņēmumus no elektroenerģijas patēriņa kompensāciju rēķiniem (šeit SIA "Talsu ūdens" negūst papildu peļņu) 10,3 tūkst. EUR apmērā.

4.1.8. Citi pakalpojumi

SIA "Talsu ūdens" var sniegt papildu pakalpojumus, kas ir saistīti ar:

- (1) Ekskavatoru NEW Holland B (tranšeju vai cita veida rakšanas darbi trešo personu uzdevumā);
- (2) Kravas automašīnu Volvo FE ar iekrāvēju/manipulatoru (preču pārvadājumi trešo personu uzdevumā);

Pakalpojumus sniedz laikā, kad tie netiek noslogoti SIA "Talsu ūdens" pamatdarbības vajadzībām.

Šo pakalpojumu apjoms trešajām personām 2020. gadā ir bijis niecīgs un kopējie ieņēmumi ir sasnieguši 365 EUR. Pakalpojumi pamatā sniegti Talsu novada pašvaldībai.

4.1.9. Tehnisko shēmu un projektu izstrāde

Kopš 2017. gada jūnija SIA "Talsu ūdens" piedāvā tehnisko shēmu un apliecinājuma karšu izstrādes un projektēšanas pakalpojumus. Pakalpojumu ieviesa, balstoties uz pašu nepieciešamību nodrošināt sev projektēšanas funkciju, kā arī balstoties uz potenciālo un esošo klientu ierosinājumu, sūdzoties, ka saņemt projektēšanas pakalpojumus maziem būvniecības darbiem (pieslēguma izbūve) ir vai nu neiespējami, vai arī to cenas ir ārkārtīgi augstas.

Lielāko daļu no laika SIA "Talsu ūdens" inženieris pavada Sabiedrības attīstības projektu vajadzībām vai arī nodrošinot klientiem tās funkcijas (tehniskie noteikumi, skaņojumi un tml.), un tikai relatīvi neliela daļa no laika tiek veltīta dokumentu sagatavošanai trešo personu uzdevumā.

Kopējie ieņēmumi no šiem pakalpojumiem ir sasnieguši 576 EUR.

4.2. Citi esošie vai potenciālie tirgus dalībnieki

4.2.1. Remontdarbi un būvdarbi

Tirgus esošie vai potenciālie tirgus dalībnieki ir norādīti atbilstoši tiem pakalpojumu veidiem, kas ir norādīti 1.3.1. sadaļā:

- (1) Lietus ūdens kanalizācijas tīklu uzturēšanas tiesības SIA "Talsu ūdens" Talsu novada pašvaldība piešķir ar atbilstošu deleģēšanas līgumu, kā arī pakalpojumu līgumu uz noteiktu laika periodu. Šobrīd spēkā ir 2020. gada 6. janvārī noslēgtais līgums Nr. 1-19/1 "Līgums par lietusūdeņu sistēmas uzturēšanu Talsu pilsētā 2020. – 2022. gadā". Atbilstoši tam tiek paredzēts, ka maksimālais pieejamais finansējums darba uzdevumā noteikto darbu veikšanai ir 34 600 EUR gadā, bez PVN.
- (2) Vietējo NAI apkopes jomā, ņemot vērā to, ka SIA "Talsu ūdens" ir būtiska kapacitāte šo pakalpojumu nodrošināšanā un pakalpojums tiek nodrošināts pašiem sev vairākos desmitos līdzīgu objektu, citu tirgus dalībnieku nav. Potenciāli ir maz ticams, ka šādi dalībnieki varētu parādīties, tā kā šo pakalpojumu tirgus naudas izteiksmē ir niecīgs;
- (3) Kanalizācijas un ūdensvada izbūves pakalpojumus, kā arī dažādus ārējo tīklu remontdarbus Talsu novadā nodrošina sekojošas komercsabiedrības – SIA "San B" un SIA "Agor". Retāk šādus darbus izpilda SIA "Talsu spriegums", bet ir zināms, ka atsevišķi projekti ir bijuši arī tādām Talsu un blakus novados reģistrētām komercsabiedrībām kā SIA "Jek – San", SIA "Santehnika MG", SIA "Sanmeistars" un SIA "SanMaster".

4.2.2. Asenizācijas pakalpojumi

Lai jebkura komercsabiedrība būtu tiesīga sniegt asenizācijas pakalpojumus, tai saskaņā ar saistošajiem noteikumiem Nr. 11 ir jābūt reģistrētai Talsu novada pašvaldības asenizatoru reģistrā.

Uz 2021. gada 1. martu šajā reģistrā ir reģistrēti šādi komersanti:

- (1) SIA "Talsu ūdens";
- (2) SIA "Janvāri";
- (3) SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi".

SIA "Talsu ūdens" un SIA "Janvāri" savus savāktos decentralizētos notekūdeņus par maksu nodod SIA "Talsu ūdens" piederošajās NAI Pastendē, Ģibuļu pagastā, kamēr SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi" tos nodod sev piederošajās NAI Kandavas novadā.

Neskatoties uz reģistra esamību, notekūdeņus Talsu novadā savāc un Pastendes NAI nodod arī individuālais komersants "Auto – U" (saskaņā ar Uzņēmuma reģistra datiem – darbības veids atbilstoši NACE 2.0 - Atkritumu savākšana (izņemot bīstamos atkritumus) (38.11). Šis komersants sniedz asenizācijas pakalpojumus Valdemārpilī un tai tuvumā esošajos ciematos. SIA "Talsu ūdens" vairākkārt komersantam ir norādījis, ka tam būtu jāveic atbilstošās procedūras, lai iekļautu sevi asenizācijas pakalpojumu sniedzēju reģistrā.

Asenizācijas pakalpojumu sniegšanā galvenais konkurētspējas ierobežojums un priekšrocības ir transporta izmaksas. Ņemot to vērā, tradicionāli ir izveidojusies situācija, ka SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi" Talsu novadā sniedz asenizācijas pakalpojumus tikai Talsu novada Sabilē, Strazdē un Jaunpagastā un citos mazākos ciemos, kas Kandavai ir izvietoti tuvāk nekā Pastende, kur atrodas SIA "Talsu ūdens" piederošās NAI.

Vienlaikus gan ikvienam decentralizētās notekūdeņu sistēmas klientam ir brīvas tiesības izvēlēties jebkuru no asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem.

SIA "Talsu ūdens" un Talsu novada pašvaldībai nav zināms, vai citiem komersantiem nākotnē varētu būt interese iesaistīties asenizācijas pakalpojumu tirgū. Vēsturiski īslaicīgi asenizācijas pakalpojumus nodrošināja z/s "Upnieki" (Laucienes pagasts), taču pakalpojuma sniegšana tika pārtraukta, pārdodot sev piederošo transportlīdzekli. Ienākšana tirgū ir salīdzinoši vienkārša un tās kārtība ir noteikta saistošajos noteikumos Nr. 11.

4.2.3. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana

SIA "Talsu novads" veic ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšanu uz ievadiem daudzdzīvokļu ēkās, mazstāvu apbūves ēkās, sabiedriskās sektora un komerciālā sektora objektos. Šeit ūdens patēriņa mērīšanas iekārtas ir uzskatāmas par maģistrālo tīklu neatņemamu sastāvdaļu un ūdens patēriņa mērīšanas iekārtu uzstādīšana un nomaiņa ir jāuzskata par pašpakalpojumu. Šis segments netiek turpmāk vairs skatīts šajā izvērtējumā.

SIA "Talsu ūdens" ir lielākais tirgus dalībnieks, kas nodrošina šo pakalpojumu tirgū. Lai arī esošajiem daudzdzīvokļu namu apsaimniekotājiem SIA "Talsu namsaimnieks" un SIA "ADAX 2" ir kapacitāte sniegt šo pakalpojumu, abi apsaimniekotāji itin bieži cenšas nodrošināt pakalpojumu, piesaistot SIA "Talsu ūdens" kā darbu veicēju.

Ūdens patēriņa mērītāju dzīvokļos maiņu nodrošina SIA "Lerad" un vairākas privātpersonas. Kopējais šādu ūdens patēriņa mērītāju skaits dzīvokļos, kuri ir regulāri 4 gados nomaināmi vai verificējami, sastāda aptuveni 6,17 tūkstošus⁴.

4.2.4. Nekustamā īpašuma noma

Ūdenstorņi nereti ir augstākie objekti noteiktās apdzīvotās vietās. Datu pārraides pakalpojumu sniedzēju antenu izvietojumam ir derīgs jebkurš augsts objekts, kurā šādu antenu var izvietot. Nereti SIA "Talsu ūdens" piederošais ūdenstornis ir vienīgais šāds objekts apkaimē – tā noma datu pārraides pakalpojumu sniedzējiem noteikti ir ekonomiski pamatotāka nekā sava pārraides torņa būvniecība. Kopumā SIA "Talsu ūdens" šādām vajadzībām iznomā 3 ūdenstornus – Dižstendē, Laidzē un Pūņās. Tuvumā tiem nav līdzīgu objektu, kuros varētu izvietot antenas.

⁴ Skaits balstīts uz SIA "Talsu ūdens" klientu datu bāzes datiem. Lai arī tajā, lielākoties, ir norādīts dzīvokļu skaits katrā atsevišķajā daudzdzīvokļu ēkā, kuru apsaimnieko apsaimniekotāji, atsevišķām ēkām šādi dati var nebūt pilnīgi precīzi. Tomēr tā ir pavisam neliela daļa no ēkām un to ietekme uz kopējo skaitu noteikti ir mazāka par 0,5%.

Ne SIA "Talsu ūdens", ne Talsu novada pašvaldībai nav nekādas informācijas, kas ļautu pamatoti uzskatīt, ka šajā pakalpojumu segmentā būtu vērojama jebkāda *apzināta* konkurence, t.i., nav identificēts tas, ka kāds komersants varētu gribēt būvēt torņus ar nolūku tos iznomāt datu pārraides pakalpojumu sniedzējiem.

Nemot vērā šos apsvērumus, nekādā veidā nav iespējams uzskatīt, ka SIA "Talsu ūdens" kā pilnvērtīgs tirgus dalībnieks jebkādā veidā ietekmētu tirgu un citus esošos vai iespējamus tirgus dalībniekus. Šī iemesla dēļ nekustāmā īpašuma noma šajā izvērtējumā vairs turpmāk sīkāk nav tikusi skatīta.

Jāuzsver, ka Talsu novadā ir izvietotas kopā vairāk nekā 70 dažādas antenas (pilnīgi precīzs skaits nav zināms), kas pieder datu pārraides pakalpojumu sniedzējiem, līdz ar to pat teorētiskā SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa novadā ir niecīga.

4.2.5. Citi pakalpojumi

Talsu novadā ir ievērojams skaits citu pakalpojumu sniedzēju, kas spēj piedāvāt ekskavatora, iekrāvēja vai kravas automašīnu pakalpojumus ar iekrāvēju/manipulatoru pakalpojumus. Atbilstoši NACE kodiem, kas principiāli vislabāk atbilst tiem papildu pakalpojumiem, kurus nodrošina SIA "Talsu ūdens"- 43.99 (Specializētie būvdarbi) un 49.41 (Kravu pārvadājumi pa autoceļiem), Talsu novadā ir reģistrēti vismaz 75 šādi komersanti.

Komersanti aktīvi piedāvā pakalpojumus, izmantojot dažādus pārdošanas kanālus – sociālos tīklos, mājaslapas internetā, ka arī sludinājumu portālus internetā. Vienā no populārākajiem sludinājumu portāliem ss.lv 2021. gada 26. februārī kopumā tika identificēti 32 sludināti, kas pilnībā vai lielā mērā atbilst tiem papildu- pakalpojumiem, kurus ar pašu rīcībā esošo būvniecības tehniku un transportlīdzekļiem nodrošina SIA "Talsu ūdens".

4.2.6. Tehnisko shēmu un būvprojektu izstrāde

Talsu novadā nav reģistrētu un faktiski strādājošu komersantu, kuri specializētos ūdenssaimniecības būvprojektu izstrādē. SIA "Talsu ūdens" nav zināmi arī individuāli praktizējoši būvprojektu izstrādes speciālisti.

Talsu novadā ir reģistrēti vairāki komersanti, kuriem kā pamatdarbības veids ir reģistrēts - Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas (71.12 NACE 2.0 red.) un/vai Būvniecības projektu izstrādāšana (41.10). Kopumā šādu komersantu skaits ir 18, taču 10 no tiem apgrozījums 2019. gadā ir bijis 0 (tas nozīmē, ka faktiski šie uzņēmumi darbību neveic), bet pārējie astoņi sniedz dažādus pakalpojumus, kas nav saistīti ar ūdenssaimniecību (meliorācijas projektēšana, mērniecība, būvkonstrukciju un iekārtu projektēšana, arhitektūras un teritorijas plānošanas risinājumi). Šie uzņēmumi nodrošina ūdenssaimniecības tīklu projektēšanu tikai lielāku projektu ietvaros, kur piesaista atbilstošas kvalifikācijas projektētājus apakšuzņēmumu statusā.

Ģeogrāfiski tuvākie specializētie ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu projektēšanas uzņēmumi ir izvietoti Ventspilī (SIA "Inženiertehniskie projekti") un Tukumā (SIA "Progressive Systems").

Nākotnē, ņemot vērā pakalpojuma specifiku, ir paredzams, ka šo dokumentu sagatavošana aizvien vairāk notiks tikai elektroniski un to būs iespējams nodrošināt pilnībā attālināti. Tādā gadījumā arī attālumam starp projektētāju un klientu kā ģeogrāfiskai barjerai būs sekundāra nozīme.

4.3. Sabiedrības orientējošā tirgus daļa un ietekme uz tirgu sadalījumā pa pakalpojumu veidiem

4.3.1. Remontdarbi

Lietus ūdens tīklu uzturēšana Talsos un Stendē un mazo NAI apkope

Ņemot vērā pakalpojuma specifiku (nepieciešamās zināšanas un aprīkojums), kā arī to, ka šo pakalpojumu tirgus Talsu novadā ir neliels, SIA "Talsu ūdens" šos pakalpojumus nodrošina saskaņā ar līgumiem starp SIA "Talsu ūdens" un Talsu novada pašvaldību, SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa ir 100%.

To, vai līdzīgi pakalpojumu sniedzēji būtu ieinteresēti pārņemt pakalpojumu sniegšanu no SIA "Talsu ūdens", būtu objektīvi iespējams novērtēt tikai tad, ja Talsu novada pašvaldība par šiem pakalpojumiem lemtu sludināt atbilstošu iepirkuma procedūru. Šeit jāņem vērā, ka SIA "Talsu ūdens" nodrošina kopējo šo sistēmu pārvaldības kompetenci (nepieciešamie darbi, esošās problēmas, nepieciešamās investīcijas), kuru iepirkumu izsludināšanas gadījumā nāktos nodrošināt Talsu novada pašvaldībai.

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums nosaka, ka „*vietējās pašvaldības dome ir tiesīga izdot saistošos noteikumus par lietus ūdeņu apsaimniekošanu pašvaldības administratīvajā teritorijā*”.

Remontdarbi klientu tīklos un pieslēgumu izbūve

Kopējais veikto darbu apjoms 2020. gadā šajā pakalpojumu segmentā sasniedza 5,1 tūkst. EUR. Galveno konkurentu SIA "San B" un SIA "Agor" apgrozījums 2019. gadā ir sasniedzis 3,413 milj. EUR. Kopējais apgrozījums 2019. gadā ar tiem komersantiem, kas šādus darbus veic neregulāri (SIA "Talsu spriegums", SIA "Jek – San", SIA "Santehnika MG", SIA "Sanmeistars" un SIA "SanMaster") ir sasniedzis 7,67 miljonus EUR. Tiesa, visiem šiem uzņēmumiem ir būtiski citi darbības virzieni un darbības apjomi trešajām personām piederošajos ūdensapgādes un kanalizācijas tīklos (t.sk. pieslēgumu izbūve SIA "Talsu ūdens" maģistrālajiem tīkliem), visdrīzāk, ka sastāda tikai nelielu daļu no to ieņēmumiem.

2019. un 2020. gadā SIA "Talsu ūdens" centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem kopumā tika izveidoti pilnībā jauni 95 pieslēgumi (gandrīz visi tie ir mazstāvu apbūves ēkām), pieslēdzot klientu gan ūdensapgādei, gan kanalizācijai. Tāpat izveidoti jauni 106 jauni pieslēgumi esošajiem klientiem, kuriem iepriekš, lielākoties, bija tikai pieslēgums ūdensapgādes tīkliem. Tādējādi 2019. gadā ir veiktas papildu pieslēgumu izbūves aktivitātes kopumā 201 klientiem.

SIA "Talsu ūdens" saviem spēkiem ir izbūvējis 5 pieslēgumus, tādējādi var lēst, ka SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa ir aptuveni 2,5 procenti (no fiziskā apjoma). Naudas izteiksmē tirgus daļa visdrīzāk, ka varētu būt līdzīga, lai arī pieslēguma izveides izmaksas (galvenais kritērijs – ēkas attālums līdz tīkliem) var svārstīties plašā amplitūdā, sākot no dažiem simtiem līdz pat 3 tūkstošiem *euro*.

4.3.2. Asenizācijas pakalpojumi

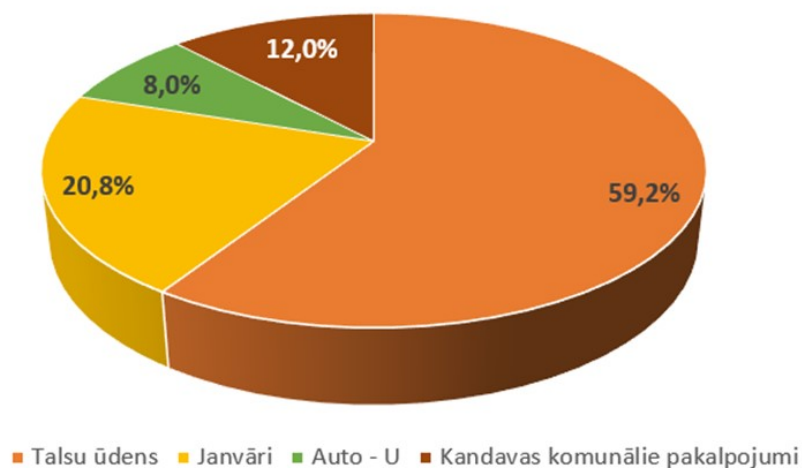
SIA "Talsu ūdens" nav zināmi precīzi dati par to, cik daudz notekūdeņus no decentralizētajām sistēmām izved SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi", tomēr aprēķinu ietvaros ir ticis pieņemts, ka iedzīvotāji Talsu novada dienvidu daļā notekūdeņus no decentralizētajām sistēmām nodod līdzīgos apmēros kā citur Talsu novadā.

SIA "Talsu ūdens" ir precīzi zināms, cik lielu notekūdeņu apjomu m³ izteiksmē Pastendes NAI ir nodevusi SIA "Janvāri" un IK "Auto – U". Ievērojot konfidencialitātes aspektus starp SIA "Talsu ūdens" un notekūdeņu nodošanas uzņēmumiem, šajā izvērtējumā nav iespējams atklāt precīzus savākto un nodoto notekūdeņu apjomus.

Tomēr attēlā Nr.3 norādītie dati ir aprēķināti, balstoties uz reālajiem datiem, kā arī pieņēmumu, kas ir izteikts šīs izvērtējuma sadaļas 1. rindkopā.

Attēls Nr.3

Asenizācijas tirgus dalībnieku Talsu novadā orientējošās tirgus daļas (2020. gada dati)

Atbilstoši veiktajiem aprēķiniem var secināt, ka SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa ir aptuveni 59% liela.

4.3.3. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana

Ūdens patēriņa mērītāju nomaiņa vai verifikācija ir jāveic reizi 4 gados. Aptuvenais novērtētais nomaināmo ūdens patēriņa mērītāju skaits, ko var mainīt SIA "Talsu ūdens" kā arī trešās personas (citi komersanti, ēku apsaimniekotāji un paši iedzīvotāji), ir 6,17 tūkst. Daļu ūdens patēriņa mērītājus maina paši dzīvokļos dzīvojošie iedzīvotāji un SIA "Talsu

ūdens” pārstāvji tikai pārliecinās par nomaiņas pareizību un veic ūdens patēriņa mērītāja plombēšanu.

SIA “Talsu ūdens” 2019. gadā ir kopumā nomainījusi 1118⁵ šādus ūdens patēriņa mērītājus. Pieņemot, ka gadā vidēji nomaināmo ūdens patēriņa mērītāju skaits ir aptuveni 1,54 tūkst., var tuvināti secināt, ka SIA “Talsu ūdens” nomaina aptuveni 73 procentus no Talsu novada dzīvokļos esošajiem ūdens patēriņa mērītājiem.

Ņemot vērā, ka daļu ūdens patēriņa mērītājus maina paši iedzīvotāji, SIA “Talsu ūdens” tirgus daļa ir nedaudz zemāka nekā iepriekšējā rindkopā norādītā vērtība.

4.3.4. Citi pakalpojumi

SIA “Talsu ūdens” tirgus daļa, sniedzot ekskavatora pakalpojumus, pārvadājumu pakalpojumus un iekrāvēja pakalpojumus, ir niecīga. Ņemot vērā šo pakalpojumu apjomu naudas izteiksmē, tirgus daļa, iespējams, ir mazāka nekā 0,1%, un līdz ar to Sabiedrības ietekme šajā segmentā ir vērtējama kā nebūtiska.

4.3.5. Tehnisko shēmu izstrāde

Novērtējot SIA “Talsu ūdens” orientējošo tirgus daļu un ietekmi uz tirgu, ir svarīgi nodalīt pakalpojumu saņēmēju mērķa auditorijas:

- (1) Mazstāvu apbūve, kurā dzīvojošo mērķis ir izveidot pieslēgumu SIA “Talsu ūdens” piederošajiem tīkliem;
- (2) Pārējie citi trešo personu projekti, kuros ir nepieciešama ārējo tīklu ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu būvprojekta izstrāde.

SIA “Talsu ūdens” sniedz savus pakalpojumus tikai (1) punktā norādītiem klientiem, taču (2) punktā norādītajām darbībām SIA “Talsu ūdens” pakalpojumus nesniedz.

SIA “Talsu ūdens” pēdējo 3 gadu laikā nav reģistrējis gadījumus, kad klients būtu izmantojis citu personu pakalpojumus, lai izstrādātu pieslēguma tehnisko shēmu.

Pakalpojums (1) grupā norādītajiem klientiem tiek sniegts ar mērķi kompensēt tirgus nepilnību un vienlaikus nodrošinātu to, ka klienti pieslēdzas ūdenssaimniecības tīkliem, tādējādi, SIA “Talsu ūdens” ļaujot sasniegt tos mērķus, kas uzņēmumam ES līdzfinansētajos projektos ir saistoši attiecībā pret Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju.

⁵ 2020. datus objektīvi izmantot nav iespējams, tā kā Covid-19 pandēmijas dēļ ūdens patēriņa mērītāju nomaiņas process ir bijis apgrūtināts vai pat neiespējams. SIA “Talsu ūdens” ir pagarinājusi 2020. gadā nenomainīto ūdens patēriņa mērītāju derīguma termiņus.

4.4. Sabiedrības sniegto pakalpojuma pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvars

4.4.1. Remontdarbi

Lietus ūdens tīklu uzturēšana Talsos un Stendē, mazo NAI apkope

Nemot vērā, ka šie darbi SIA "Talsu ūdens" tiek nodoti ar deleģējuma un pakalpojuma starpniecību, nav iespējams runāt par pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvaru. SIA "Talsu ūdens" ar saviem un nepieciešamības gadījumā piesaistītajiem materiāliem – tehniskajiem resursiem spēj nodrošināt pakalpojumu sniegšanu.

Ja SIA "Talsu ūdens" pārtrauktu šī pakalpojuma sniegšanu, tad, visdrīzāk, ka Talsu novada pašvaldība būtu spiesta veikt iepirkuma procedūru par atbilstošu pakalpojumu saņemšanu. Laikā, kamēr tiek veikts iepirkums, varētu pasliktināties infrastruktūras stāvoklis un veidoties atliktie darbi. Ja SIA "Talsu ūdens" pārtrauktu būt iesaistīta šo sistēmu uzturēšanā, tad Talsu novada pašvaldībai būtu jānodrošina atbilstošas kompetences speciālists, kas nodrošinātu darba uzdevumu došanu privātajiem pakalpojumu sniedzējiem.

To, vai šajā tirgū pastāv tirgus nepilnība, kas lielā mērā būtu iespējama dēļ nelielā pakalpojuma apjoma naudas izteiksmē (līgums par lietus ūdens kanalizācijas sistēmu uzturēšanu paredz, ka SIA "Talsu ūdens" pieejamais maksimālais finansējums no Talsu novada pašvaldības sastāda 34,6 tūkst. EUR), būtu iespējams konstatēt Talsu novada pašvaldībai, veicot šo pakalpojumu iepirkumu atklātā iepirkumu procedūrā.

Remontdarbi klientu tīklos un pieslēgumu izbūve

SIA "Talsu ūdens" klientiem ir plašas iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, kas nodrošinās tiem remontdarbus ārējos ūdensapgādes vai kanalizācijas tīklos, vai arī izbūvēs ūdensapgādes un/vai kanalizācijas pieslēgumu SIA "Talsu ūdens" maģistrālajiem tīkliem. Bez SIA "Talsu ūdens" šo pakalpojumu Talsu novadā var nodrošināt līdz pat 7 komersantiem, no kuriem 2 ir īpaši aktīvi šajā pakalpojumu segmentā.

Var uzskatīt, ka lielākoties šī pakalpojuma pieprasījums un piedāvājums ir līdzsvarā. Galvenais izņēmums ir situācijās, kad būvniecības tirgū ir vērojamas *pīķa slodzes* (lieli ES un/vai pašvaldību līdzfinansēti projekti). Tādos brīžos fiziskas personas var nespēt saprātīgos termiņos saņemt pakalpojumu, tā kā brīvā tirgū strādājošo komersantu celtniecības brigādes var būt aizņemtas lielāku objektu būvniecībā vai remontdarbos. Esot šādai situācijai, SIA "Talsu ūdens" var sniegt šo pakalpojumu. Vienlaikus jāuzsver, ka SIA "Talsu ūdens" to ir ieinteresēta darīt, tā kā tas gan ļauj palielināt pamatdarbības apjomus, gan arī pildīt tos mērķus un sasniegtamos rezultātus, kas SIA "Talsu ūdens" ir saistoši attiecībā pret Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (ciktāl tas attiecas uz pieslēgumu izveidi pie ūdenssaimniecības tīkliem, kas ir būvēti ar ES līdzfinansējuma atbalstu).

Tādējādi ir iespējams secināt, ka, lai arī kopumā pastāvīgi tirgus nepilnība nepastāv (SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa 2019.-2020. gadu periodā ir bijusi tikai 2,5%), var veidoties īslaicīgi apstākļi, kad pieprasījums un piedāvājums nav līdzsvarā, un tirgū ir vērojama zināma tirgus nepilnība.

Ja SIA "Talsu ūdens" nekavējoties pārtrauktu šī pakalpojuma sniegšanu, tad visdrīzāk, ka nelielai daļai potenciālo klientu būtu jāatliek savi plāni par pieslēgšanos centralizētajai ūdensapgādes un /vai kanalizācijas sistēmām. No SIA "Talsu ūdens" perspektīvas raugoties, galvenais risks, kas ir saistīts ar šādu scenāriju, ir iespēja, ka potenciālais klients varētu šajā laikā pārdomāt un izlemt vairs nepieslēgties centralizētajiem ūdenssaimniecības tīkliem. Kopumā gan šāda riska varbūtība un ietekmes pakāpe gan ir vērtējama kā samērā zema.

Ņemot vērā šos apstākļus, SIA "Talsu ūdens" varētu saglabāt šo pakalpojumu, taču vienlaicīgi nebūtu veicināma tā attīstība (t.sk. nebūtu reklamējama šāda iespēja uzņēmuma mājaslapā internetā un sociālajos tīklos).

4.4.2. Asenizācija

Atbilstoši sadaļā Nr. 3.1.2. veiktajām aplēsēm SIA "Talsu ūdens" asenizācijas pakalpojumu tirgus daļa Talsu novadā ir aptuveni 59%. Ņemot vērā ģeogrāfisko tirgus specifiku, tirgus daļa Talsu pilsētā un Talsu novada centrālajā daļā ir augstāka un varētu būt aptuveni 70%, bet Talsu novada dienvidu un ziemeļu daļā – aptuveni 5%.

Asenizācijas pakalpojumu tirgus esošajā situācijā ir trauklā līdzsvarā un visu 4 komersantu sniegtie pakalpojumi apmierina asenizācijas pakalpojumu tirgus pieprasījumu. Te gan jāņem vērā, ka dažās apdzīvotajās vietās Talsu novadā vispār nav noslēgti nekādi līgumi par nosēdbedru satura izvešanu un to saturs, visdrīzāk, tiek izvests uz zemniekiem piederošajām lauksaimniecības zemēm.

Ja SIA "Talsu ūdens" pārtrauktu sniegt asenizācijas pakalpojumus Talsu novadā, veidosies būtiska tirgus nepilnība. Šāds pieņēmums ir pamatots ar šādiem apsvērumiem:

- (1) Talsu pilsētā, novada centrālajā daļā un novada ziemeļu daļā paliks tikai viens pakalpojumu sniedzējs (SIA "Janvāri" fokusējas uz Talsu pilsētu un pilsētai pieguļošajām teritorijām, bet IK "Auto – U" pamatā apkalpo Valdemārpili un tās apkārtni), tādējādi stimulējot priekšnoteikumus monopolistiskas tirgus situācijas izveidei;
- (2) Katram no pakalpojumu sniedzējiem ir tikai viens atbilstoši aprīkots transportlīdzeklis. Transportlīdzekļi nereti salūzt un tie uz vairākām dienām atrodas atbilstošā servisā (ja vērtē no transportēšanas kapacitātes viedokļa, tad SIA "Talsu ūdens" daļa novadā ir aptuveni 55 - 60%). Šādos brīžos jau esošajā situācijā var būt situācija, ka klientam nekavējošu pakalpojuma pieejamību var nodrošināt tikai viens komersants (vai arī pakalpojums vispār var nebūt pieejams).

Scenāriji, kas ir minēti punktos (1) un (2), strikti nav akceptējami no konkurences viedokļa. Tādējādi SIA "Talsu ūdens", pārtraucot sniegt asenizācijas pakalpojumus, veidojas būtiski riski, kas ir saistīti ar tirgus nepilnību.

Šāda nepilnība varētu tikt novērsta, ja esošie pakalpojumu sniedzēji (SIA "Janvāri", IK "Auto – U" un SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi") visi daudz maz vienlaicīgi palielinātu savu pakalpojuma kapacitāti vai arī tirgū uzrastos jauni tirgus dalībnieki. Šādā gadījumā SIA "Talsu ūdens" varētu apsvērt pakāpenisku asenizācijas pakalpojumu sniegšanas pārtraukšanu.

Ja Sabiedrība nekavējoties pārtrauktu šī pakalpojuma sniegšanu, tad visdrīzāk, ņemot vērā to, ka SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa ir 59%, noteiktu laiku būtu apgrūtināta pakalpojuma saņemšana iedzīvotājiem, kamēr pārējie vai potenciālie pakalpojumu sniedzēji noreagēs uz situācijas izmaiņām un veiks nepieciešamos pasākumus un ieguldījumus, lai apmierinātu pieprasījumu. Nav gan izslēgta iespēja, ka pārējo komersantu reakcija varētu būt novēlota vai vispār nesekot, tādējādi radot būtiskas neērtības Talsu novada iedzīvotājiem, kuri izmanto asenizācijas pakalpojumus.

Tāpat nekavējoša pakalpojuma pārtraukšana varētu radīt būtiskus vides riskus, kas ir saistīti ar nepietiekami attīrītu notekūdeņu nonākšanu apkārtējā vidē.

4.4.3. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana

Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana uz ievadiem ēkās ir pašpakalpojums, un tas nebūtu nododams trešajām personām, jo tas palielinātu SIA "Talsu ūdens" izmaksas. Turpmāk šajā sadaļā norādītais attiecas tikai uz ūdens patēriņa mērītāju maiņu daudzdzīvokļu ēku dzīvokļos.

Ņemot vērā, ka SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa šajā pakalpojumu segmentā ir aptuveni 73% (aprēķins balstīts uz 2019. gada datiem), var secināt, ka tirgū pastāv tirgus nepilnība. Jāņem arī vērā, ka SIA "Talsu namsaimnieks" tirgus daļa ir aptuveni 12,5%, tādējādi kopējā tirgus daļa kapitālsabiedrībām, kas pieder Talsu novada pašvaldībai, ir aptuveni 85,5%.

Gadījumā, ja SIA "Talsu ūdens" pārtrauktu sniegt šo pakalpojumu, visdrīzāk, ka daudzdzīvokļu namu apsaimniekotāji - SIA "Talsu namsaimnieks" un SIA "ADAX 2" - būtu spiesti atjaunot/palielināt savu atbilstošo darbu veikšanas kapacitāti, lai nodrošinātu ūdens patēriņa mērītāju nomaiņu daudzdzīvokļu ēku dzīvokļos. Tas visdrīzāk, ka neatstātu būtisku ietekmi uz nevienu no ieinteresētajām pusēm, tomēr nevar izslēgt iespēju, ka namu apsaimniekotāju pakalpojumu izmaksas klientiem nedaudz palielinātos. Nevar izslēgt iespēju, ka SIA "Talsu namsaimnieks" un SIA "ADAX 2" varētu izvēlēties šo darbu veikšanai piesaistīt citus komersantus, kas nodrošina līdzīgus pakalpojumus citur Latvijā. SIA "Talsu ūdens" būtu spiests pagarināt ūdens patēriņa mērītāju derīguma termiņus (iespējams pārkāpjot normatīvajos aktos noteiktos maksimālos termiņus) līdz brīdim, kamēr esošie daudzdzīvokļu ēku apsaimniekotāji un/vai privātie pakalpojumu sniedzēji būs izveidojuši atbilstoši materiāli – tehnisko – cilvēku resursu bāzi, lai spētu pārņemt pakalpojumu sniegšanu Talsu novadā. Ne SIA "Talsu ūdens", ne Talsu novada pašvaldība nevar objektīvi prognozēt, cik ilgā laikā šāds process būtu iespējams.

Potenciāli problēma ar ūdens patēriņa mērītāju nomaiņu varētu rasties daudzdzīvokļu ēkās, kurās SIA "Talsu ūdens" ir tieši norēķini (ēkām nav apsaimniekotāja) un tās atrodas tālu no Talsu pilsētas. Pastāv risks, ka komersanti varētu būt maz ieinteresēti sniegt pakalpojumus šādām ēkām, ņemot vērā gan ģeogrāfiskos ierobežojumus, gan arī to, ka šajā ēkās nereti ir tikai daži dzīvokļi.

Jāuzsver, ka šī pakalpojuma sniegšanas pārtraukšana varētu stimulēt esošo mazo komersantu vai pašnodarbināto personu, kas sniedz šos pakalpojumus, attīstību un izaugsmi.

4.4.4. Citi pakalpojumi

SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa šajā pakalpojumu sektorā ir niecīga un šādu pakalpojumu sniegšanu trešajām personām nodrošina privātā sektora komersanti.

Gadījumā, ja SIA "Talsu ūdens" vairs nepiedāvātu pakalpojumus ar ekskavatoru NEW Holland B (tranšeju vai cita veida rakšanas darbi trešo personu uzdevumā) un kravas automašīnu Volvo FE ar iekrāvēju (preču pārvadājumi trešo personu uzdevumā), visdrīzāk, ka šo pakalpojumu tirgū nebūtu vērojamas pilnīgi nekādas negatīvas sekas.

4.4.5. Tehnisko shēmu izstrāde

Tehnisko shēmu izstrādes pakalpojumos, cik tālu tas ir nepieciešams, lai mazstāvu apbūves īpašnieki spētu pieslēgties SIA "Talsu ūdens" centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, SIA "Talsu ūdens" tirgus daļa ir 100%. Kopējais šī pakalpojuma apjoms gan ir ļoti mazs. 2020. gadā ieņēmumi no tā sniegšanas sasniedza tikai 576 EUR.

Tirgū pastāv būtiska tirgus nepilnība, jo Talsu novadā nav neviena komersanta, kurš specializētos ūdensapgādes un kanalizācijas būvprojektu un tehnisko shēmu izstrādē. Tuvākie šādi komersanti ir Ventspilī un Tukumā. Šo komersantu pakalpojumu izmantošana potenciālajiem SIA "Talsu ūdens" klientiem var būt nesamērīgi dārga dažādu objektīvu iemeslu dēļ.

Ja SIA "Talsu ūdens" nekavējoties pārtrauktu šī pakalpojuma sniegšanu, tad visdrīzāk, ka ticamākais scenārijs būtu šāds:

- (1) potenciālajiem SIA "Talsu ūdens" klientiem pieslēguma izveides procedūra nedaudz sadārdzinātos (par aptuveni 100 līdz 200 EUR) un paildzinātos;
- (2) potenciālajiem SIA "Talsu ūdens" klientiem pieslēguma izveides procedūra kļūtu sarežģītāka, tā kā esošajā situācijā SIA "Talsu ūdens" nodrošina pakalpojumu pēc "vienas pieturas aģentūras" principa;
- (3) daļa no svārstīgajiem klientiem, sastopoties ar administratīva rakstura grūtībām un augstākām izmaksām, varētu pārdomāt un neveikt turpmākās darbības, kas ir nepieciešamas, lai izveidotu pieslēgumu centralizētajiem ūdensapgādes un/vai kanalizācijas tīkliem.

Balsoties uz šiem apsvērumiem, SIA "Talsu ūdens" būtu nepieciešams saglabāt pakalpojuma pieejamību ar vienīgo mērķi veicināt Talsu novada iedzīvotājus pieslēgties centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem.

4.5. Sabiedrības darbības vertikālā integritāte

SIA "Talsu ūdens" pakalpojumi, izņemot atsevišķus gadījumus, nesatur vertikālās integritātes pazīmes.

Vienīgais gadījums, kad ir vērojamas vertikālās integritātes pazīmes, ir pilnvērtīga procesa nodrošināšana jaunajiem SIA "Talsu ūdens" klientiem, kas izvēlas apliecinājuma shēmas vai tehniskā projekta sagatavošanu ar SIA "Talsu ūdens" atbalstu, izmanto SIA "Talsu ūdens" būvniecības pakalpojumus pieslēguma izveidē, un sekojoši jau vēlāk izmanto SIA "Talsu ūdens" centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumus.

Šādu gadījumu skaits ir neliels un vienmēr ir saistīts ar tirgus nepilnību radīto piedāvājuma pārrāvumu aizpildīšanu, t.i., pilns pakalpojums tiek sniegts tikai tādā gadījumā, ja potenciālais SIA "Talsu ūdens" klients nespēj atrast citus pakalpojumu sniedzējus vai arī nespēj paveikt darbus ar saviem spēkiem. Kā minēts šī izvērtējuma 3.1.1. sadaļā, tad 2019. un 2020. gada laikā SIA "Talsu ūdens" saviem spēkiem ir izbūvējis 2,5% no visiem jaunajiem pieslēgumiem, kas ir vērtējams kā pavisam neliels apjoms, kuram ir nebūtiska ietekme uz līdzīgu pakalpojumu tirgu un tā dalībniekiem.

Potenciālie SIA "Talsu ūdens" klienti nereti veic pieslēgumu izbūves cenu aptaujas, lai izvēlētos saimnieciski visizdevīgāko piegādātāju.

Tādējādi nav iespējams secināt, ka SIA "Talsu ūdens" pastāvīgi un būtiski būtu uzskatāms kā šo vertikālās integritātes priekšnoteikumu izmantotājs un līdz ar to ekonomisko labumu ieguvējs.

4.6. Barjeras ienākšanai un darbībai tirgū

Līdzšinējā SIA "Talsu ūdens" iesaiste pakalpojumus, kas ir saistīti ar komercdarbību (pakalpojumu sniegšana, kas nav centralizētā ūdensapgāde un notekūdeņu savākšana un attīrīšana), nav absorbējusi jebkādus resursus no citiem tirgiem un nav negatīvi ietekmējusi privātā sektora inovācijas un attīstību jebkurā no tirgiem, ko uzņēmuma darbība var ietekmēt.

Tas ir saistīts ar to, ka pilnīgi visi darbinieki ir iesaistīti pamatpakalpojuma sniegšanā, kas 2020. gadā nodrošināja 93,4% no SIA "Talsu ūdens" ienākumiem (aprēķinā nav iekļauta nemateriālā ES fondu finansējuma amortizācija, kura ir norādīta pie posteņa "Citi ieņēmumi"). SIA "Talsu ūdens" darbinieku skaits kopš 2017. gada ir pieaudzis no 32 līdz 43, taču šis pieaugums ir saistīts tikai un vienīgi ar to apdzīvoto vietu skaita būtisko pieaugumu, kurās SIA "Talsu ūdens" sniedz centralizētos ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus.

4.6.1. Remontdarbi un būvdarbi

Lietus ūdens tīklu uzturēšana Talsos un Stendē un mazo NAI apkope

Lai nodrošinātu šo pakalpojumu sniegšanu, ir nepieciešami šādi resursi:

- (1) atbilstošas kvalifikācijas personāls;
- (2) komersantam jābūt reģistrētam būvkomersantu reģistrā (tikai attiecībā uz lietus ūdens kanalizācijas sistēmu remontdarbiem);
- (3) komersantam ir jābūt pieejai hidrodinamiskajai automašīnai un ekskavatoram (lietus ūdens kanalizācijas sistēmu apkalpošanai) vai asenizācijas automašīnām ar atbilstošām sūkņēšanas jaudām un atbilstoša tilpuma tvertnēm.

Galvenā barjera ienākšanai šo pakalpojumu tirgū ir fakts, ka Talsu novada pašvaldība šos darbus SIA "Talsu ūdens" nodod ar deleģējuma un pakalpojuma līgumu starpniecību, neiepērkot tos atklātā iepirkumu procedūrā. Esošais pakalpojumu apmērs viennozīmīgi ir pārāk mazs, lai stimulētu jaunu komersantu veidošanos Talsu novadā, tā kā ar to nebūs iespējams nodrošināt ieguldījumu atpelnīšanos. Iespējamā interese varētu būt no komersantiem, kuri jau sniedz līdzīgus pakalpojumus citur Latvijā, lai gan pastāv iespēja, ka iepērkamais nelielais darbu apjoms arī varētu būt sava veida barjera komersantu interesei par šo pakalpojumu sniegšanu.

Remontdarbi klientu tīklos un pieslēgumu izbūve

Šo pakalpojumu sniedzējam ir jābūt reģistrētam Latvijas Republikas Būvkomersantu reģistrā.

Būtiskākais šķērslis ir atbilstošas materiāli – tehniskās – cilvēkresursu bāzes izveide, lai būtu iespējams šādu pakalpojumu sniegt. Pašu kapitāla lielums tiem komersantiem, kas ir minēti 3.1.1. sadaļā, uz 2019. gada beigām (Lursoft.lv dati) svārstās no 58 tūkst. EUR ir līdz 1,9 milj. EUR.

Vērtējot ļoti *tuvināti*, kopumā vismaz 80 līdz 120 tūkstoši EUR būtu nepieciešami, lai būtu iespējams uzsākt līdzīgu pakalpojumu sniegšanu (tiesa gan, var arī darboties tikai ar

nomātiem tehniskajiem resursiem – tādā gadījumā investīciju apjoms var būt ievērojami zemāks).

Nav identificētas citas barjeras darbības uzsākšanai šajā tirgus segmentā.

4.6.2. Asenizācijas pakalpojumi

Asenizācijas pakalpojumu sniegšana ir regulētā nozare, to regulē Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums, Ministru kabineta 2017. gada 27. jūnija noteikumi Nr.384 “Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu” (turpmāk – Noteikumi Nr. 384), kā arī Talsu novada domes 26.05.2017. Talsu novada domes saistošie noteikumi Nr. 11 “Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtība Talsu novadā”

Asenizācijas pakalpojumu jomā nav konstatētas būtiskas barjeras ienākšanai tirgū. Primārās investīcijas saistās ar atbilstoši aprīkotas automašīnas iegādi. Tās izmaksas var svārstīties plašā amplitūdā, bet minimālās izmaksas par labā kārtībā esošu, taču vismaz 20 gadus vecu transportlīdzekli, sasniegs vismaz 15 tūkst. EUR.

Asenizācijas pakalpojumu tirgus, balstoties uz publisko datu analīzi, ir ar relatīvi zemu rentabilitāti (5 līdz 10% no apgrozījuma). Iespējams, ka tas ir galvenais iemesls (papildu transportēšanas izmaksām, kurām jābūt pēc iespējas zemākām), ka asenizācijas pakalpojumu uzņēmumi tradicionāli ir vietējie novada uzņēmumi, un Latvijā nav tāda pakalpojumu sniedzēja, kas strādātu visā Latvijā vai vismaz būtiskā daļā Latvijas.

Gadījumā, ja SIA “Talsu ūdens” pārtrauktu sniegt asenizācijas pakalpojumus, ir skaidrs, ka šo nišu aizpildītu pirmām kārtām jau esošie pakalpojumu sniedzēji. Tomēr nevar izslēgt jaunu vietējo uzņēmumu dibināšanu ar mērķi aizpildīt SIA “Talsu ūdens” tirgus daļu. Tomēr jebkādi turpmāki pieņēmumi varētu būt klaji spekulatīvi un neprecīzi, tā kā ne SIA “Talsu ūdens”, ne Talsu novada pašvaldības rīcībā nav nekādas informācijas, kas ļautu sagatavot precīzu analīzi un secinājumus.

No minētā arī izriet, ka asenizācijas pakalpojumi ir atzīstami par stratēģiski svarīgu pakalpojumu atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktam, jo tā sniegšana ir jānodrošina konkrēta pakalpojuma sniedzējam – sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējam, ja tirgus nespēj nodrošināt pakalpojuma pieejamību. Pakalpojums ir stratēģiski svarīgs arī tādēļ, ka tā pieejamība ietekmē cilvēku veselību un vidi.

4.6.3. Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana

Šajā tirgus segmentā nav būtisku šķēršļu, lai pakalpojumu nodrošinātu jebkurš komersants ar atbilstošu kvalifikāciju un spēju sniegt šos pakalpojumus atbilstoši tām prasībām, kas ir noteiktas normatīvajos aktos.

Galvenais šķērslis varētu būt Talsu novada kā potenciālā tirgus nelielais izmērs un klientu maksātspēja un maksāt vēlme, kas visdrīzāk ir zemākas nekā Rīgā un Pierīgas reģionā.

Tāpat par zināmu barjeru ir jāuzskata iedzīvotāju iespējamie ieradumi veikt skaitītāju nomaiņu, izmantojot pakalpojuma sniedzēja resursus.

4.6.4. Citi pakalpojumi

Galvenā barjera pakalpojuma sniegšanai ir atbilstoša tehnikas pieejamība (kravas automašīna un ekskavators), kā arī nepieciešamība būt reģistrētam būvkomersantu reģistrā (ekskavatora pakalpojumi).

4.6.5. Tehnisko shēmu izstrāde

Šajā tirgus segmentā nav būtisku šķēršļu, lai pakalpojumu nodrošinātu jebkurš komersants ar atbilstošu kvalifikāciju (t.sk. tam jābūt reģistrētam būvkomersantu reģistrā un jābūt pieejamam atbilstošam kvalifikācijas sertifikātiem) un spēju sniegt šos pakalpojumus atbilstoši tām prasībām, kas ir noteiktas normatīvajos aktos.

Galvenais šķērslis varētu būt Talsu novada kā potenciālā tirgus nelielais izmērs un klientu maksātspēja un maksāt vēlme, kas visdrīzāk, ir zemākas nekā Rīgā un Pierīgas reģionā. Ņemot vērā pakalpojuma specifiku, ir paredzams, ka šo dokumentu sagatavošana aizvien vairāk notiks tikai elektroniski un būs iespējama pilnībā attālināti. Tādā gadījumā arī attālumam starp projektētāju un klientu kā ģeogrāfiskai barjerai būs sekundāra nozīme.

4.7. Sabiedrības piemērotā cenu politika

4.7.1. Centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija

SIA "Talsu ūdens" centralizētās ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumu cenas nosaka saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) padomes lēmumu Nr.1/2 "Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika". Tarifu apstiprināšanu veic SPRK ar atbilstošu lēmumu.

Spēkā esošie tarifi ir noteikti ar SPRK lēmumu Nr. 11 (23.01.2020.), kas paredz, ka ūdensapgādes tarifs ir EUR 1,18 m³ bez PVN, bet kanalizācijas tarifs – EUR 1,90 m³ bez PVN.

SIA "Talsu ūdens" nodrošina tādu izmaksu uzskaiti, kas caurspīdīgi ļauj noteikt izmaksu attiecinātību. Tādējādi SPRK apstiprinātajos tarifos ir iekļautas tikai un vienīgi tādas izmaksas, kas attiecas uz centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu.

Būtiska ilgtermiņa izmaksu šķērssubsidēšana starp centralizētajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem un pārējiem pakalpojumiem, ja tarifi tiek laikus pārskatīti, ir iespējama relatīvi nelielā apmērā (šķērssubsidēšanas *virziens* ir atkarīgs no dažādiem ietekmējošajiem faktoriem, tiesa, SIA "Talsu ūdens" gadījumā to vērsums ir tāds, ka papildu pakalpojumi var subsidēt centralizētos ūdenssaimniecības pakalpojumus). Spēkā esošie tarifi uz to pārskatīšanas brīdi un SPRK lēmuma pieņemšanas brīdi ir ekonomiski pamatoti.

Iespējamie šķērssubsidēšanas riski īstermiņā un vidējā termiņā būtiski pieaug vien gadījumā, ja strauji mainās pieņēmumi, uz kuriem ir balstīti tarifi, kas ir saskaņoti SPRK (piemēram, strauji krītas klientu ūdens patēriņš vai arī samazinās/pieaug papildu pakalpojumu apjoms, kas nav tieši saistīts ar pamatdarbību). Tādā gadījumā pastāv būtisks risks, ka centralizētie pakalpojumi tiek šķērssubsidēti no citiem pakalpojumiem (šāda situācija bija vērojama pirms tarifu pārskatīšanas, kas tika veikta 2020. gada sākumā).

Analizējot SIA "Talsu ūdens" darbību kopumā, nav konstatēti riski, ka uzņēmuma papildu darbības veidi radītu neefektīvu esošās mantas pārvaldīšanu. Drīzāk ir vērojams pretējais, SIA "Talsu ūdens" piederošie pamatlīdzekļi ir tikuši noslogoti brīžos, kad tie netiek izmantoti pamatdarbības nodrošināšanai, lai radītu papildu ienākumus uzņēmumam.

Vienlaikus konkurentu ienākšana šādā tirgū nav iespējama no tiesiskā regulējuma viedokļa, jo tā ir pašvaldības autonomā funkcija, kā arī nav lietderīga no infrastruktūras dublēšanās viedokļa. Ir pamats uzskatīt, ka centralizētās siltumapgādes sistēmas izveide par privātiem līdzekļiem nav iespējama un tādēļ nav apskatāma kā potenciāla alternatīva no konkurences viedokļa.

Jāsecina, ka sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pakalpojumi, un tirgus nespēj nodrošināt sabiedrības intereses atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas pirmajam un otrajam punktam. Tādēļ Pašvaldībai ir pamatoti saglabāt līdzdalību Sabiedrībā.

Pašvaldības autonomā funkcija izveidot ūdenssaimniecības sistēmu ietver arī tiesības sniegt tiešu un netiešu finanšu atbalstu sistēmas izveidē un uzturēšanā tiesību normās noteiktajā kārtībā.

4.7.2. Remontdarbi

4.7.2.1. *Lietus ūdens tīklu uzturēšana Talsos un Stendē un mazo NAI apkope*

SIA "Talsu ūdens" ik gadus tiek piešķirts budžets atbilstošo darbu veikšanai un tiek sastādīts darba uzdevums ar galvenajiem darba uzdevumiem. SIA "Talsu ūdens" detalizēti sagatavo atskaites par izmaksām, kas ir veidojušās, sniedzot konkrētus pakalpojumus, kas saistās ar lietus ūdens kanalizācijas sistēmu un mazo NAI uzturēšanu.

4.7.2.2. *Remontdarbi klientu tīklos un pieslēgumu izbūve*

Remontdarbu un pieslēgumu izbūves cena tiek noteikta, balstoties uz aprēķinātajiem darbu apjomiem.

4.7.3. Asenizācijas pakalpojumi

SIA "Talsu ūdens" noteiktā cena ir balstīta uz pašizmaksas aprēķinu un uz 2021. gada 1. martu ir noteikta šādā apmērā:

- (1) nosēdbedres izvešana līdz 3,2m³ (noslēgts līgums), ar asenizācijas a/m par 1 (vienu) reizi –50,31 EUR (ar PVN);
- (2) transporta pakalpojumi ārpus Talsu pilsētas robežas (ceļš prom un atpakaļ) –0,87 EUR/km (ar PVN). Samaksa tiek iekasēta papildus minētajiem 50,31 EUR.

SIA "Kandavas komunālie pakalpojumi" noteiktā cena ir 27,73 EUR par reizi un papildu 0,94 EUR par katru nobraukto kilometru, kā arī papildu 10,89 EUR par reizi, ja nokļūšanai pie klienta ir jāizmanto valsts galvenais autoceļš A10.

Pārējo asenizācijas pakalpojumu sniedzēju Talsu novadā cenrāži nav publiski pieejami, taču visdrīzāk, ka to cenas ir nedaudz zemākas.

Asenizācijas pakalpojumi ir atzīstami par stratēģiski svarīgu pakalpojumu atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktam, jo tā sniegšana ir jānodrošina konkrēta pakalpojuma sniedzējam – sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējam, ja tirgus nespēj nodrošināt pakalpojuma pieejamību. Pakalpojums ir stratēģiski svarīgs arī tādēļ, ka tā pieejamība ietekmē cilvēku veselību un vidi.

4.7.4. *Ūdens patēriņa mērītāju uzstādīšana*

Pakalpojums tiek sniegts visā Talsu novada teritorijā par vienotām pakalpojumu cenām. Ūdens patēriņa mērītāja uzstādīšanas pakalpojums ietver SIA "Talsu ūdens" reģistrēto plombi, jaunas blīves, verificētu ūdens patēriņa skaitītāju, tā uzstādīšanu un montāžu atbilstoši normatīvo noteikumu prasībām.

Atkarībā no ūdens patēriņa mērītāja veida un caurules diametra viena ūdens patēriņa mērītāja nomaiņa svārstās 14 (dzīvoklim) EUR līdz 324 EUR (lielam komercobjektam) amplitūdā.

Noteiktā cena ir balstīta uz pašizmaksas aprēķinu, kurā ietilpst materiālu, transporta un cilvēkresursu izmaksas.

4.7.5. Citi pakalpojumi

Citu pakalpojumu cenas ir noteiktas, balstoties uz pašizmaksas aprēķinu, un ir publiski pieejamas SIA "Talsu ūdens" mājaslapā internetā. Dažādas tehnikas pakalpojumu cena kopā ar SIA "Talsu ūdens" personālu vidēji ir noteikta no 31 līdz 44 EUR stundā.

Talsu novadā citu strādājošo komersantu cenas nav oficiāli publiski pieejamas, tomēr ir neformāli zināms, ka kopumā SIA "Talsu ūdens" piedāvāto pakalpojumu cena ir līdzīga citu komersantu piedāvātajām cenām (pieņēmums balstīts uz sludinājumu izpēti interneta portālā ss.lv).

4.7.6. Tehnisko shēmu izstrāde

Inženiertīklu vienkāršotās tehniskās shēmas izstrāde ūdensvadam un/vai kanalizācijas tīklam maksā 8,60 EUR, ar PVN. Projektēšanas pakalpojumu izmaksas ir noteiktas 31,46 EUR apmērā stundā.

Tehnisko shēmu izstrādes cena ir noteikta administratīvā kārtā vēl pirms *euro* ieviešanas, līdz ar to tā visdrīzāk, ka neatspoguļo reālās tehniskās shēmas izstrādes izmaksas. Būtu nepieciešams veikt pašizmaksas aprēķinu un cenu noteikt ekonomiski pamatotu, sedzot vismaz pakalpojuma sniegšanas tiešās finanšu izmaksas (darba algas izdevumi plus pieskaitāmie biroja izdevumi). Visdrīzāk, ka šis pakalpojums tiek šķērssubsidēts no citu pakalpojumu vai pamatdarbības ieņēmumiem.

Projektēšanas cena ir noteikta, balstoties uz pašizmaksas aprēķinu un ir ekonomiski pamatota.

4.8. Darījumu slēgšanas un finansējuma piesaistes prakse

4.8.1. Finansējuma piesaistes prakse no konkurences nodrošināšanas aspekta

SIA "Talsu ūdens" primārie divi ārējā finansējuma piesaistes avoti (bez ES struktūrfondu finansējuma) ir:

- (1) Talsu novada pašvaldības finansējums, kas tiek ieguldīts uzņēmumā pamatkapitāla palielināšanas veidā;
- (2) kredītiestādes finansējums.

Talsu novada pašvaldības finansējums tiek ieguldīts tikai un vienīgi centralizētās ūdenssaimniecības sistēmu attīstībai Talsu novadā. Tādējādi Talsu novada pašvaldības finansējums netiek izmantots papildu darbības veidu finansēšanai.

Esošajā situācijā SIA "Talsu ūdens" ir piesaistīti vairāki aizņēmumi, dati par kuriem ir norādīti zemāk esošajā tabulā.

SIA "Talsu ūdens" uz 2020. gada 1. martu spēkā esošie aizņēmuma līgumi

Nr.	Aizdevējs	Aizņēmuma mērķis	Spēkā no	Aizdevuma pamatsumma (EUR)
1	SIA "Vides investīciju fonds"	Aizdevuma līgums par projekta "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Talsos II kārtā"	23.03.2015.	355414
2	AS "SEB banka"	Aizdevuma līgums par ES Kohēzijas fonda projekta "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Talsos" realizāciju	10.08.2009.	1 378 800
3	AS "SEB banka"	Aizdevuma līgums par ES Kohēzijas fonda projekta "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Talsos" realizāciju	25.07.2012.	253 334
4	AS "SEB banka"	Aizdevuma līgums par projekta "Ūdenssaimniecības attīstība Talsu novada Lībagu pagasta Dižstendē"	04.09.2014.	301 443
5	AS "SEB banka"	Aizdevuma līgums par projekta "Stendes pilsētas ūdenssaimniecības attīstība projekts"	04.09.2014.	263 878
6	Valsts kase	Aizdevuma līgums par Kohēzijas fonda projekta Nr.5.3.1.0/17/I/018 "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Stendē, II kārtā" īstenošanu	06.11.2018.	218 148
7	AS "SEB banka"	Aizdevuma līgums par apgrozāmiem līdzekļiem ES Kohēzijas fonda projekta "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Stendē, II kārtā" īstenošana	29.07.2019.	60 382
1	SIA "Pilna servisa līzings"	Automašīnas noma (operatīvais līzings) Škoda Octavia	11.04.2016.	17 806
2	SEB līzings	Automašīnas noma PEUGEOT PARTNER	10.03.2017.	13 673
3	SIA "Pilna servisa līzings"	Automašīnas noma (operatīvais līzings) PEUGEOT EXPERT PREMIUM	11.10.2017.	24 796

4	SEB līzings	Automašīnas noma PEUGEOT EXPERT	14.10.2016. - pārjaunots 28.10.2019.	22 252
5	SEB līzings	Automašīnas noma PEUGEOT EXPERT	24.04.2018.	21 500
6	SEB līzings	Kanro augstspiediena vienasu piekabe	21.05.2019.	16 335
7	SEB līzings	Opel Movano, 2015.	28.08.2019.	12 700

Finansējums tiek piesaistīts, izvērtējot konkrētā brīža tirgus konjunktūru – finansētāju pieejamās procentu likmes kontekstā ar finansējuma piesaistīšanas administratīvajām, institucionālajām un apkalpošanas izmaksām, izvēloties finansējumu ar zemākajām ekonomiskajām izmaksām aizņēmuma atmaksas cikla laikā.

4.8.2. Darījumu slēgšanas prakse no konkurences nodrošināšanas aspekta

SIA "Talsu ūdens" kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju par preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumiem regulē Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums, kuru līgumcenu robežvērtības ir precēm un pakalpojumiem ir 428 tūkst.EUR, bet būvdarbiem - 5,35 milj. EUR bez PVN. Šādas summas preču un pakalpojumu līgumos gada ietvaros SIA "Talsu ūdens" līdz šim nekad nav sasniegusi un visticamāk nerasnēgs saprātīgā nākotnē.

Ja iepirkuma paredzamā līgumcena nerasnēdz likumā noteiktās līgumcenu robežas, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs iepirkumus var veikt saskaņā ar uzņēmuma iekšējo kārtību vai arī piemērojot iepirkumu Vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem (Iepirkumu uzraudzības birojs, 25.11.2019.). Ievērojot minēto vadlīniju 3.1.punktu – to piemērošana ir obligāta, ja tas atrunāts līgumā par Eiropas Savienības struktūrfondu vai Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta vai Latvijas un Šveices sadarbības programmas finansētā projekta realizēšanu.

Ikdienā SIA "Talsu ūdens" piemēro procedūru, kas ir noteikta SIA "Talsu ūdens" noteikumos par iepirkumu organizēšanas kārtību. Balstoties uz šo kārtību, SIA "Talsu ūdens" veic tirgus izpēti un cenu aptaujas.

Potenciālais piegādātāju skaits atkarībā no piegādājamās preces vai pakalpojuma var būt gan salīdzinoši plašs, gan ļoti ierobežots. Piemēram, ūdens un notekūdeņu testēšanas pārskatus sagatavo tikai atsevišķi iespējamie piegādātāji. Tāpat pastāv virkne specifisku pakalpojumu, kas ir saistīti ar dažādiem sūkņu, automatizācijas un NAI apkopes jautājumiem, – tirgū darbojas vien dažādi šādi komersanti.

Būvdarbi, gadījumā, ja SIA "Talsu ūdens" tos nespēj veikt ar saviem spēkiem, tiek kontraktēti Talsu novadā strādājošiem atbilstoša profila komersantiem SIA "AJOR", SIA "SanB" vai SIA "Talsu Spriegums" atkarībā no šo komercsabiedrību spējas konkrētajā brīdī sniegt pakalpojumu un nepieciešamo pakalpojumu izmaksām.

SIA "Talsu ūdens" ir sadarbības līgumi ar vairumu lielākajiem piegādātājiem santehnikas jomā, ar kuriem sadarbība ir jau veidojusies vēsturiski.

Publiskas cenu aptaujas SIA "Talsu ūdens" regulāri rīko par elektroenerģijas piegādi, degvielas piegādi, skaitītāju piegādi, dažādu transporta līdzekļu piegādi, veselības apdrošināšanu.

SIA "Talsu ūdens" ievēro arī nediskriminējošu attieksmi arī attiecībā ar saviem klientiem. Piemēram, visi nosacījumi attiecībā ar ēku apsaimniekotājiem – SIA "Talsu namsaimnieks" un SIA "ADAX 2" ir vienādi. Ja kāds no sadarbības nosacījumiem mainās attiecībā ar vienu apsaimniekotāju, tad otram apsaimniekotājam tiek piedāvāts identiski mainīt sadarbības nosacījumus. Tāpat visiem asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts ekonomiski pamatots tarifs par notekūdeņu pieņemšanu.

4.9. Investīcijas projektu finansēšanas avotu novērtējums un nākotnes attīstība

SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāls pēdējo gadu laikā regulāri tiek palielināts, ieguldot gan mantisko, gan naudas ieguldījumu, kas saistīts ar ūdenssaimniecības nozares pārņemšanu Talsu novada teritorijā un ES projekta realizāciju Stendes pilsētā. Ieguldījumus veic Talsu novada pašvaldība.

Kopš 2017. gada līdz 2020. gadam (ieskaitot), Talsu ūdens pamatkapitāls ir palielināts 7 reizes, ar mantisko un naudas ieguldījumu:

- 1) Talsu novada domes 2017. gada 13. jūlija lēmums Nr.276 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 1 938 000 EUR (Lubes pagasta, Valdemārpils un Ārlavas pagasta, Valdgales pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2017. gada 1.septembrī.
- 2) Talsu novada domes 2018. gada 15. februāra lēmums Nr.47 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 368 100 EUR (Īves pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2018. gada 15.martā.
- 3) 3) Talsu novada domes 2018. gada 13. septembra lēmums Nr.386 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu projekta Nr.5.3.1.0/17/I/018 "Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Stendē, II kārtā" īstenošanai ar naudas ieguldījumu – 509 010 EUR. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2018. gada 22. oktobrī.
- 4) Talsu novada domes 2018. gada 25. oktobra lēmums Nr.447 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 1 714 600 EUR (Strazdes pagasta, Sabiles pilsētas un Abavas pagasta, Virbu pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi) un 20 000 EUR naudas ieguldījums. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2018. gada 16. novembrī.
- 5) Talsu novada domes 2019. gada 25. aprīļa lēmums Nr.291 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 133 300 EUR (Laidzes pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi, atlikusī daļa). Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2019. gada 29. maijā.
- 6) Talsu novada domes 2019. gada 27. jūnija lēmums Nr.445 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar naudas ieguldījumu – 45 000 EUR – ieguldījumi Pastendes NAI avārijas situācijas novēršanai un darbības nodrošināšanai. Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2019. gada 12. augustā.
- 7) Talsu novada domes 2019. gada 17. oktobra lēmums Nr.598 par SIA "Talsu ūdens" pamatkapitāla palielināšanu ar mantisko ieguldījumu – 707 320 EUR (Balgales

pagasta, Ķūļciema pagasta un Laucienes pagasta ūdenssaimniecības pamatlīdzekļi).
Reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2019.gada 25.novembrī.

Neskatoties uz faktu, ka ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli pēdējo 10 gadu laikā Talsu novadā ir intensīvi atjaunoti, piesaistot ES fondu finansējumu, joprojām ir apdzīvotas vietas, tai skaitā Talsu ūdens apkalpes zonā, kur projektu rezultātā izbūvētie vai rekonstruētie ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli neaptver visu aglomerāciju – piemēram, Valdemārpils un Sabile, kur sastopami vēsturiski pat 50 gadus veci ūdensapgādes tīkli, kas joprojām ir ekspluatācijā. Kanalizācijas tīklu pieejamība šajās pilsētās joprojām ir nepietiekama, līdz ar to būtiski svarīgs ir jautājums par notekūdeņu novadišanu, to uzskaiti un kontroles pasākumiem.

Jāsecina, ka nepārdomāti realizētu ES projektu rezultātā, ūdens atdzelžotavu un kanalizācijas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu ekspluatācija ir dārga un neekonomiska, tie prasa lielus finanšu līdzekļus uzlabošanā un pat pārbūvē.

ES projektu finansējums ūdenssaimniecībā Talsu novada teritorijā, izņemot Talsu pilsētu, visticamāk vairs nebūs pieejams. Investīcijas būs jāmeklē vai nu Talsu novada pašvaldības vai SIA "Talsu ūdens" budžeta vai aizdevuma veidā, kas nenoliedzami ietekmēs ūdenssaimniecības tarifu.

Kā viens no galvenajiem investīciju objektiem tuvākā laikā būs Talsu notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kuras nodotas ekspluatācijā 2002. gadā un tām nepieciešama rekonstrukcija. SIA "Talsu ūdens" pēdējos 3 gados tajās ir veicis apjomīgas investīcijas, remontējot un iegādājoties dažādas iekārtas: sūkņus, gaisa pūtējus, dūņu centrifūgu, automātiskās rupjo nosēdumu restes. Ir daļēji atjaunota automātika, uzlabots iekšējais un ārējais apgaismojums, restaurēta 1.līnija, 2019. gadā arī 2.līnija veikti apjomīgi ieguldījumi notekūdeņu dūņu apsaimniekošanā (dūņu maisu iegāde, dūņu izvešana). Bet gadījumā, ja nebūs pieejams ES fondu finansējums, Talsu pilsētas NAI uzturēšana būs kritiska.

Faktori, kas ietekmē SIA "Talsu ūdens" pakalpojuma patēriņu ir demogrāfiskie rādītāji, iedzīvotāju izceļošana, ekonomiskā attīstība.

Šie ārējie faktori ir vieni no būtiskākajiem, kas ikdienā nosaka SIA "Talsu ūdens" darbību un turpmāko attīstību, jo pakalpojuma patēriņš ietekmē tarifa un investīciju politiku.

V. SABIEDRĪBAS STRATĒGISKIE MĒRĶI

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 1.panta pirmās daļas 18. punktu vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmēj institūcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

5.1. Vispārējais Stratēģiskais mērķis

Sabiedrībai noteikts nodrošināt augstu ūdensapgādes un notekūdeņu pakalpojumu kvalitāti visiem Talsu pilsētas un novada patērētājiem, kā arī gādāt, lai šie pakalpojumi ir nepārtraukti, efektīvi, rentabli un pieejami, pēc iespējas samazinot ietekmi uz apkārtējo vidi.

Novada pašvaldības vispārējie stratēģiskie mērķi ir noteikti Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030. Tie noteikti vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērsti uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, un kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai, tai skaitā ūdenssaimniecības attīstībai, uz ko vistiešāk vērsts - stratēģiskais mērķis Nr.1 "Izglītota, radoša un pilsoniski aktīva, veselīga, ģimeniska un pārtikusi sabiedrība".

TALSU NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMĀ 2014. - 2020. GADAM NOTEIKTĀS PRIORITĀTES, RĪCĪBU VIRZIENI UN RĪCĪBAS

Talsu novada attīstības programmā 2014.-2020. gadam ilgtermiņa prioritātei i-7 "Ūdenssaimniecība" izvirzīti trīs galvenie vidēja termiņa mērķi:

- nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīvu dzeramo ūdeni;
- nodrošināt notekūdeņu savākšanu un vides normatīviem atbilstošu attīrīšanu;
- veicināt apkārtējās vides piesārņojuma risku samazināšanu.

Galvenās ilgtermiņa prioritātes, rīcību virzieni un rīcības, kas noteikti ūdenssaimniecības attīstībai Talsu novadā:

Ilgtermiņa prioritāte i-7 "Ūdenssaimniecība"

Rīcību virziens i-7-1 Ūdenssaimniecības projektu ieviešana:

i-7-1-1 Ūdenssaimniecības projektu ieviešana apdzīvotās vietās.

Rīcību virziens i-7-2 Alternatīvās ūdensapgādes un kanalizācijas risinājumi:

i-7-2-1 Apdzīvoto vietu lokāla gruntsūdeņu kvalitātes kontrole un monitorings;

i-7-2-2 Alternatīvās ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas risinājumi;

i-7-2-3 Lokālās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas;

i-7-2-4 Dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošana.

Rīcību virziens i-7-3 Ūdenssaimniecības pārvaldība:

i-7-3-1 Vienota pieeja ūdenssaimniecības apsaimniekošanas organizēšanai;

i-7-3-2 Ūdenssaimniecības pārvaldības attīstība;

i-7-3-3 Atbalsts centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas izmantošanai.

Ilgtermiņa prioritāte i-9 "Vide un publiskā ārtelpa"

Rīcību virziens i-9-2 Publiskā ārtelpa:

i-9-2-5 Lietus ūdeņu novadīšanas (meliorācijas) sistēmu sakārtošana.

Papildus minama Ilgtermiņa prioritāte i-1 "Mobilitāte"

Rīcību virziens i-1-1 Pašvaldību ielu un ceļu programma:

i-1-1-1 Pašvaldības ceļu, ielu un laukumu infrastruktūras atjaunošana un pārbūve.

Iespēju robežās turpināsies ūdenssaimniecības projektu ieviešana, kas uzlabos dzeramā ūdens kvalitāti, notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu atbilstoši vides normatīviem. Vietās, kur ūdenssaimniecības projektu ieviešana nav iespējama, plānojami alternatīvi risinājumi, izvērtējot lokālās ūdensapgādes sistēmas kvalitāti, kā arī izvērtējot ciema ūdenssaimniecības pieslēgšanu tuvākās apdzīvotās vietas ūdenssaimniecības sistēmai, izbūvējot maģistrālos tīklus.

5.2. Vidēja termiņa stratēģija

Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģija nosaka SIA "Talsu ūdens" stratēģiskās attīstības pamatvirzienus laika posmam no 2020. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 31.decembrim.

Stratēģija izstrādāta:

- 1) atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam;
- 2) ņemot vērā Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 un Talsu novada attīstības programmā 2014.-2020. gadam noteiktos stratēģiskos mērķus, ilgtermiņa prioritātes un rīcību virzienus;
- 3) ievērojot 2015. gada 13. februāra Deleģēšanas līgumu un 2016. gada 15.augusta līgumu par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu;
- 4) atbilstoši 2015. gada 28. decembrī apstiprinātiem noteikumiem "Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības kārtība" (bija spēkā izstrādes brīdī);
- 5) pamatojoties uz 2016. gada 28. aprīļa Talsu novada domes lēmumu Nr. 232 "Par Talsu novada pašvaldības tiešās līdzdalības saglabāšanu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību SIA "Talsu ūdens"";
- 6) Talsu novada pašvaldības kapitāla daļu turētāja pārstāvja norādījumi "Par SIA "Talsu ūdens" vidēja termiņa stratēģijas izstrādes vadlīnijām" – 2019. gada 16. augusta vēstule Nr.12-20e/3669;
- 7) balstoties uz citiem ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem.

30.12.2019. ar kapitāla daļu turētāja lēmumu Nr.18/2019 ir apstiprināta SIA "Talsu ūdens" vidēja termiņa stratēģija 2020.-2022.gadam.

SIA "Talsu ūdens" stratēģijā ir uzrādījusi Pašvaldības veiktos ieguldījumus, izmaiņas tās darbības teritorijā, raksturojusi tās rīcībā esošo ūdenssaimniecības infrastruktūru, uzrādījusi ieņēmumus, izdevumus un pakalpojumu apjomu par trim gadiem, norādījusi problēmas tās darbībā, sniegusi informāciju par īstenotajiem un plānotajiem pasākumiem, uzrādījusi pārskata periodā noteiktos mērķus un uzdevumus, bet nav sniegusi kapitālsabiedrības darbības vērtējumu par iepriekšējo periodu (2017. – 2019. gads), norādot veiktās vai neveiktās darbības ietekmi uz pakalpojumu kvalitāti, cenu un kapitālsabiedrības iespējām pakalpojumu nodrošināt ilgtermiņā.

Stratēģijas īstenošanas priekšnosacījumi ir stabila valsts ekonomiskā situācija, pašvaldības atbalsts, investīciju piesaiste, kā arī citi faktori, kas ietekmē Talsu ūdens finanšu situāciju. Stratēģijas darbības periodā valstī tiek plānotas būtiskas pārmaiņas administratīvi teritoriāla

reforma, kas vistiešākā mērā var ietekmēt Talsu ūdens darbību, pie nosacījuma, ja apvienojot vairākus novadus, tiek plānota komunālās saimniecības centralizēta apsaimniekošanu un uzturēšana.

Kopumā Sabiedrība darbība ir vērsta uz izvirzītā stratēģiskā mērķa sasniegšanu, tomēr Sabiedrība nav noteikusi mērķu sasniegšanas dinamiku ar izmērāmiem mērķiem, prioritātēm, termiņiem un nepieciešamajiem ieguldījumiem, t.sk. ūdens zudumu samazināšanā.

VI. KOPSAVILKUMS

Līdz ar to Pašvaldībai ir saglabājama līdzdalība SIA “Talsu ūdens”, jo tās darbība atbilst VPIL 88. panta pirmajai un otrajai daļai:

1. SIA “Talsu ūdens” darbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas pirmajam punktam, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā.
2. Sabiedrības darbība noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas ietvaros ir uzskatāma par komercdarbību, un kapitālsabiedrība veic darbību, kas atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmās daļas otrā punktā noteiktajam gadījumam, kad publiska persona komercdarbību var veikt stratēģiski svarīgā nozarē, jo kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radīti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un izriet no pašvaldības vispārējiem stratēģiskajiem mērķiem ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanā;
3. Kapitālsabiedrības darbība noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas ietvaros ir uzskatāma par komercdarbību, un kapitālsabiedrība veic darbību, kas atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajam gadījumam, kad tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai;
4. Pamatoti atzīt, ka pārvaldes uzdevumu deleģējums SIA “Talsu ūdens” pamatā ir efektīvākais veids, kā sasniegt pakalpojumu pieejamību ilgtermiņā. Sabiedrība ir patstāvīga, neatkarīga struktūra ar nepieciešamajiem personāla resursiem un infrastruktūru;
5. Vienlaikus ekonomiskā analīze liecina par nepieciešamību uzlabot ienākumu un izdevumu uzskaiti, precīzi sadalot pa ieņēmumu un izdevumu veidiem, kā arī nodrošināt pakalpojumu pašizmaksas precīzu aprēķinu un rast risinājumus darbības efektivizācijai, samazinot ūdens patēriņa zudums.

VII. REKOMENDĀCIJAS

Izvērtējuma ietvaros sniedzam šādas rekomendācijas:

1. Izstrādāt un apstiprināt pakalpojumu maksas aprēķināšanas metodiku, kurā būtu noteikta pakalpojumu izmaksu struktūra un norādīti informācijas avoti aprēķinos iekļaujamo izdevumu un apjomu iegūšanai, izmaksu attiecināšanas kārtība, kā arī kritēriji maksas pārskatīšanai.
2. Nodrošināt katra pakalpojuma ieņēmumu un izdevumu budžeta plānošanu un uzskaiti, izdalot atsevišķi pa pakalpojumu veidiem. Veikt visu ekonomiski pamatotu pakalpojumu pašizmaksas aprēķinu un noteikt pakalpojumu maksu atbilstoši maksas pakalpojumu maksas aprēķināšanas metodikai.
3. Sabiedrībai pārskatīt vidēja termiņa stratēģiju, nosakot mērķu sasniegšanas dinamiku ar izmērāmiem mērķiem, prioritātēm, termiņiem un nepieciešamajiem ieguldījumiem, t.sk. ūdens zudumu samazināšanā.
4. Pašvaldībai saistošajos noteikumos jānosaka tirgus nepilnību un īpašuma stratēģisko nozīmi Pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.